

JC 2017 37

04/01/2018

Lopulliset ohjeet

Direktiivin (EU) 2015/849 17 artiklan ja 18 artiklan 4 kohdan nojalla annetut yhteiset ohjeet, jotka koskevat yksinkertaistettua ja tehostettua asiakkaan tuntemisvelvollisuutta sekä tekijöitä, joita luotto- ja finanssilaitosten olisi tarkasteltava arvioidessaan yksittäisiin liikesuhteisiin ja satunnaisiin liiketoimiin liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskiä

Riskitekijöitä koskevat ohjeet

Noudattamista ja ilmoittamista koskevat velvoitteet

Näiden yhteisten ohjeiden asema

Tämä asiakirja sisältää yhteisiä ohjeita, jotka on annettu Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/78/EY kumoamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1093/2010 16 artiklan ja 56 artiklan ensimmäisen kohdan; Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen) perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1094/2010; ja Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen) perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1095/2010 nojalla (Euroopan parlamentin ja neuvoston Euroopan valvontaviranomaisista 24 päivänä marraskuuta 2010 annetut asetukset). Euroopan valvontaviranomaisista annettujen asetusten 16 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten ja finanssilaitosten on kaikin tavoin pyrittävä noudattamaan ohjeita.

Yhteisissä ohjeissa esitetään Euroopan valvontaviranomaisten näkemys Euroopan finanssivalvontajärjestelmässä noudatettavista asianmukaisista valvontakäytännöistä tai siitä, miten unionin lainsäädäntöä olisi sovellettava tietyllä osa-alueella. Toimivaltaisten viranomaisten, joihin yhteisiä ohjeita sovelletaan, olisi noudatettava niitä sisällyttämällä ne tarpeen mukaan valvontakäytäntöihinsä (esimerkiksi muuttamalla oikeuskehystään tai valvontamenettelyjään). Tämä koskee myös ohjeita, jotka on suunnattu ensisijaisesti laitoksille.

Raportointivaatimukset

Euroopan valvontaviranomaisista annettujen asetusten 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava asianomaiselle Euroopan valvontaviranomaiselle [*kahden kuukauden kuluessa ohjeiden käännosten julkaisemisesta Euroopan valvontaviranomaisten verkkosivuilla – 05/03/2018*], noudattavatko tai aikovatko ne noudattaa näitä yhteisiä ohjeita, tai muutoin syyt niiden noudattamatta jättämiseen. Jos ilmoitusta ei toimiteta määräaikaan mennessä, asianomainen Euroopan valvontaviranomainen katsoo, etteivät toimivaltaiset viranomaiset noudata ohjeita. Ilmoitukset tulee lähettää osoitteisiin compliance@eba.europa.eu, compliance@eiopa.europa.eu ja compliance@esma.europa.eu, viite "JC/GL/2017/37". Euroopan valvontaviranomaisten verkkosivustoilla on malli ilmoituksia varten. Ilmoituksen voi lähettää ainoastaan henkilö, jolla on asianmukaiset valtuudet ilmoittaa ohjeiden tai suositusten noudattamisesta toimivaltaisen viranomaisen puolesta.

Ilmoitukset julkaistaan Euroopan valvontaviranomaisten verkkosivustoilla 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

I osasto – Aihe, soveltamisala ja määritelmät

Aihe

1. Näissä ohjeissa esitetään tekijöitä, joita yritysten olisi tarkasteltava arvioidessaan liikesuhteeseen tai satunnaiseen liiketoimeen liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä. Ohjeissa esitetään myös, kuinka yritysten olisi mitoitettava asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteidensä laajuus suhteessa tunnistamaansa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskiin.
2. Ohjeissa keskitytään yksittäisten liikesuhteiden ja satunnaisten liiketoimien riskien arviointeihin, mutta yritykset voivat käyttää näitä ohjeita *soveltuvin osin* arvioidessaan liiketoimintaansa liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskiä direktiivin (EU) 2015/849 8 artiklan mukaisesti.
3. Ohjeissa kuvatut tekijät ja toimenpiteet eivät ole tyhjentäviä, ja yritysten olisi otettava tarvittaessa huomioon muitakin tekijöitä ja toimenpiteitä.

Soveltamisala

4. Nämä ohjeet on suunnattu direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa määritellyille luotto- ja finanssilaitoksille sekä toimivaltaisille viranomaisille, jotka ovat vastuussa yritysten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämismittojen noudattamisen valvonnasta.
5. Toimivaltaisten viranomaisten olisi käytettävä näitä ohjeita arvioidessaan yritysten riskiarvioiden sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toimintaperiaatteiden ja menettelyjen riittävyyttä.
6. Toimivaltaisten viranomaisten olisi myös otettava huomioon missä määrin nämä ohjeet antavat tietoa niiden toimialaan liittyvän rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin arvioinnista, joka on osa riskiperusteista valvontaa. Euroopan valvontaviranomaiset ovat antaneet direktiivin (EU) 2015/849 48 artiklan 10 kohdan mukaiset riskiperusteista valvontaa koskevat ohjeet.
7. Euroopan talouspakoteregiimin noudattaminen ei kuulu näiden ohjeiden soveltamisalaan.

Määritelmät

8. Näissä ohjeissa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- "Toimivaltaisilla viranomaisilla" tarkoitetaan viranomaisia, joilla on toimivalta varmistaa, että yritykset noudattavat direktiivin (EU) 2015/849 vaatimuksia sellaisina kuin ne esitetään direktiivin täytäntöönpanemiseksi annetussa kansallisessa lainsäädännössä.¹
- "Yrityksillä" tarkoitetaan direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 1 kohdassa määriteltyä luottolaitosta tai 2 kohdassa määriteltyä finanssilaitosta.
- "Lainkäyttöalueilla, joihin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski", tarkoitetaan maita, joissa on ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden pohjalta tehdyn arvion mukaan suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Tämä termi sisältää mutta ei rajoitu suuririskisiin kolmansiin maihin, joiden rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntajärjestelmissä on tunnistettu olevan strategisia puutteita, jotka muodostavat merkittävän uhan unionin rahoitusjärjestelmälle (direktiivin (EU) 2015/849 9 artikla).
- "Satunnaisella liiketoimella" tarkoitetaan liiketoimintaa, jota ei suoriteta osana liikesuhdetta, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 13 kohdassa.
- "Asiakasvaratilillä" tarkoitetaan pankkitiliä, jonka asiakas, esimerkiksi asianajaja tai notaari, on avannut omien asiakkaidensa rahojen tallettamiseen. Asiakkaan asiakkaiden rahavarat sekoittuvat, mutta asiakkaan asiakkaat eivät voi suoraan ohjeistaa pankkia suorittamaan liiketoimia.
- "Riskillä" tarkoitetaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen toteutumisen vaikutusta ja todennäköisyyttä. Riskillä tarkoitetaan ominaista riskiä eli olemassa olevaa riskitasoa ennen vähentämistoimia. Sillä ei viitata jäännösriskiin, joka jää jäljelle riskien vähentämistoimenpiteiden jälkeen.
- "Riskitekijöillä" tarkoitetaan muuttujia, jotka saattavat yksinään tai yhdessä lisätä tai vähentää yksittäisen liikesuhteen tai satunnaisen liiketoimen sisältämää rahanpesun tai terrorismin rahoituksen riskiä.
- "Riskiperusteisella lähestymistavalla" tarkoitetaan menettelytapaa, jolla toimivaltaiset viranomaiset ja yritykset tunnistavat, arvioivat ja ymmärtävät rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskit, joille yritykset altistuvat, ja ryhtyvät riskeihin nähden oikeasuhteisiin toimenpiteisiin.
- "Varojen alkuperällä" tarkoitetaan liikesuhteeseen tai satunnaiseen liiketoimeen liittyvien varojen alkuperää. Määritelmään sisältyy toiminta, joka on tuottanut liikesuhteessa käytetyt varat, kuten asiakkaan palkan, sekä keinot, joilla asiakkaan varat on siirretty.
- Varallisuuden alkuperällä tarkoitetaan asiakkaan kokonaisvarallisuuden alkuperää, kuten perintöä tai säästöjä.

¹ Asetuksen (EU) N:o 1093/2010 4 artiklan 2 kohdan ii alakohta, asetuksen (EU) N:o 1094/2010 4 artiklan 2 kohdan ii alakohta ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 4 artiklan 3 kohdan ii alakohta.

II osasto – Riskinarviointi ja -hallinta: yleistä

---

9. Nämä ohjeet on jaettu kahteen osaan. II osasto on yleinen ja soveltuu kaikille yrityksille. III osasto on sektorikohtainen. III osasto on itsenäisenä epätäydellinen, ja sitä tulee lukea yhdessä II osaston kanssa.
10. Yritysten lähestymistapaan arvioida ja hallita liikesuhteisiin ja satunnaisiin liiketoimiin liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä tulisi sisältyä seuraavat seikat:

- Liiketoiminnan laajuiset riskiarviot.

Liiketoiminnan laajuiset riskiarviot voivat auttaa yrityksiä ymmärtämään, millä liiketoiminnan osa-alueella ne altistuvat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeille ja millä osa-alueilla niiden olisi panostettava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen. Tätä varten ja direktiivin (EU) 2015/849 8 artiklan mukaisesti yritysten olisi tunnistettava ja arvioitava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit, jotka liittyvät niiden tarjoamiin tuotteisiin ja palveluihin, lainkäyttöalueisiin, joilla ne toimivat, asiakaskuntaan sekä niihin liiketoimi- tai jakelukanaviin, joita ne käyttävät asiakkaiden palveluun. Yritysten on suhteutettava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tunnistamiseen ja arviointiin käytettävät toimet yritysten luonteeseen ja kokoon. Yritykset, jotka eivät tarjoa monimutkaisia tuotteita tai palveluita ja joiden toiminta kansainvälisesti on vähäistä tai sitä ei ole, eivät välttämättä tarvitse monimutkaista tai pitkälle kehitettyä riskiarviointia.

- Asiakkaan tuntemisvelvollisuus (customer due diligence, CDD).

Yritysten olisi hyödynnettävä koko liiketoimintaa koskevasta riskiarviosta saamia tietoja, kun ne päättävät yksittäisiin liikesuhteisiin ja satunnaisiin liiketoimiin sovellettavasta tarkoituksenmukaisen CDD-menettelyn tasosta ja tyypistä.

Yritysten olisi sovellettava direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohtien sekä 14 artiklan 4 kohdan mukaisia alkuperäisiä asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä ennen liikesuhteen aloittamista tai satunnaisen liiketoimen suorittamista. Asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskeviin toimenpiteisiin olisi sisällyttävä vähintään:

- i. asiakkaan ja soveltuvin osin asiakkaan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tai laillisen edustajan tunnistaminen.
- ii. asiakkaan henkilöllisyyden todentaminen luotettavien ja riippumattomien lähteiden perusteella ja tarvittaessa tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan

henkilöllisyyden todentaminen siten, että yritys on vakuuttunut tietävänsä, kuka on tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja.

iii. liikesuhteen tarkoituksen ja aiotun luonteen selvittäminen.

Yritysten tulisi mitoitaa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden laajuus riskialttiuden perusteella. Jos liikesuhteeseen liittyvä riski on vähäinen ja kansallinen lainsäädäntö niin sallii, yritykset voivat soveltaa yksinkertaistettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä (SDD). Jos liikesuhteeseen liittyvä riski on suuri, yritysten on sovellettava tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä (EDD).

▪ Kokonaiskuvan muodostaminen.

Yritysten olisi kerättävä riittävästi tietoa vakuuttuakseen siitä, että ne ovat tunnistaneet kaikki merkittävät riskitekijät, tarvittaessa myös soveltamalla asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia lisätoimenpiteitä, ja arvioitava riskitekijät muodostaakseen kokonaiskuvan tiettyyn liikesuhteeseen tai satunnaiseen liiketoimeen liittyvästä riskistä. Yritysten on syytä huomata, että näiden ohjeiden riskitekijälistaukset eivät ole tyhjentäviä ja että yritysten ei odoteta tarkastelevan kaikkia riskitekijöitä jokaisessa tapauksessa.

▪ Seuranta ja tarkistaminen.

Yritysten on päivitettävä ja tarkistettava riskiarviotaan.² Yritysten on seurattava liiketoimia varmistaakseen, että ne ovat asiakkaan riskiprofiiliin ja liiketoiminnan mukaisia sekä tarvittaessa tutkittava varojen alkuperä mahdollisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen havaitsemiseksi. Yritysten on myös pidettävä asiakirjat ja tiedot ajan tasalla, jotta ne voivat havaita, jos liikesuhteeseen liittyvä riski muuttuu.³

Riskiarviot: menetelmät ja riskitekijät

11. Riskiarvion tulee sisältää kaksi erillistä mutta toisiinsa liittyvää vaihetta:

- a. rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistaminen
- b. rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien arviointi.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistaminen

12. Yritysten olisi selvitettävä, mille rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeille ne altistuvat tai voivat altistua aloittaessaan liikesuhteen tai suorittaessaan satunnaisen liiketoimen.

13. Liikesuhteeseen tai satunnaiseen liiketoimeen liittyvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamisessa yritysten olisi otettava huomioon keskeiset riskitekijät, kuten kuka asiakas on, maat ja maantieteelliset alueet, joilla yritys toimii, ja asiakkaan

² Direktiivin (EU) 2015/849 8 artiklan 2 kohta.

³ Direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 1 kohta d alakohta.

tarvitsemat tuotteet, palvelut ja liiketoimet sekä niiden toimittamiseen käytetyt jakelukanavat.

Tietolähteet

14. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitekijöitä koskevien tietojen olisi mahdollisuuksien mukaan oltava peräisin erilaisista (variety=vaihtelevuus, monimuotoisuus) lähteistä riippumatta siitä, ovatko tiedot saatavilla erikseen tai kaupallisistatäyökaluista tai tietokannoista, joihin kootaan tietoa useista lähteistä. Yritysten olisi määritettävä lähteiden tyypit ja määrä riskiperusteisesti.
15. Yritysten olisi aina tarkasteltava seuraavia tietolähteitä:
  - Euroopan komission ylikansallinen riskiarvio
  - kansalliselta hallinnolta saadut tiedot, kuten kansalliset riskiarviot, toimintapoliittiset julkilausumat ja ilmoitukset sekä asiaa koskevaa lainsäädäntöä selventävät muistiot
  - sääntelyviranomaisilta saadut tiedot, kuten ohjeet ja hallinnollisten sakkojen perustelut
  - rahanpesun selvittelykeskuksilta ja lainvalvontaviranomaisilta saadut tiedot, kuten uhkaselvitykset, hälytykset ja typologiat
  - asiakkaan tuntemismenettelyn kautta saadut tiedot.
16. Muita huomionarvoisia tietolähteitä tässä yhteydessä voivat olla muun muassa:
  - yrityksen oma tietämys ja asiantuntemus
  - toimialan elimiltä saadut tiedot, kuten typologiat ja tiedot kehittymässä olevista riskeistä
  - kansalaisyhteiskunnalta saadut tiedot, kuten korruptioindeksit ja maaraportit
  - kansainvälisiltä standardeja asettavilta elimiltä saadut tiedot, kuten keskinäiset arviointiraportit tai oikeudellisesti ei-sitovat mustat listat
  - uskottavista ja luotettavista julkisista lähteistä saadut tiedot, kuten hyvämaineisten sanomalehtien julkaisemat raportit
  - uskottavilta ja luotettavilta kaupallisilta organisaatioilta saadut tiedot, kuten riski- ja tiedusteluraportit
  - tilastolaitoksilta ja akateemisilta laitoksilta saadut tiedot.

Riskitekijät

17. Yritysten on syytä huomata, että seuraava luettelo riskitekijöistä ei ole tyhjentävä ja että yritysten ei odoteta tarkastelevan kaikkia riskitekijöitä jokaisessa tapauksessa. Yritysten olisi muodostettava kokonaiskuva tilanteeseen liittyvästä riskistä ja huomattava, että ellei direktiivissä (EU) 2015/849 tai kansallisessa lainsäädännössä toisin mainita, yksittäiset riskitekijät eivät välttämättä siirrä liikesuhdetta ylempään tai alempaan riskiluokkaan.

Asiakkaaseen liittyvät riskitekijät

18. Asiakkaisiin sekä asiakkaiden tosiasiallisiin omistajiin ja edunsaajiin liittyvää riskiä määrittäessään yritysten⁴ olisi tarkasteltava seuraaviin seikkoihin liittyvää riskiä:
- a. asiakkaan ja asiakkaan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan liike- tai ammattitoiminta
  - b. asiakkaan ja asiakkaan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan maine
  - c. asiakkaan ja asiakkaan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan luonne ja käyttäytyminen.
19. Seuraavilla riskitekijöillä voi olla merkitystä, kun tarkastellaan asiakkaan tai asiakkaan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan liike- tai ammattitoimintaan liittyvää riskiä:
- Onko asiakkaalla tai tosiasiallisella omistajalla ja edunsaajalla yhteyksiä aloihin, joihin yleensä liitetään suurempi lahjonnan riski, kuten rakennus-, lääke- ja terveydenhuoltoalaan, asekauppaan ja puolustukseen, kaivannaisteollisuuteen tai julkisiin hankintoihin?
  - Onko asiakkaalla tai tosiasiallisella omistajalla ja edunsaajalla yhteyksiä aloihin, joihin liitetään suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski, kuten tietyt rahapalveluyritykset, kasinot tai jalometallien välittäjät?
  - Onko asiakkaalla tai tosiasiallisella omistajalla ja edunsaajalla yhteyksiä aloihin, joihin liittyy merkittäviä käteismääriä?
  - Mikä on asiakkaan, joka on oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely, toimintamuodon järjestämisen tarkoitus? Millainen on esimerkiksi niiden liiketoiminnan luonne?
  - Onko asiakkaalla poliittisia yhteyksiä; onko asiakas tai onko hänen tosiasiallinen omistajansa ja edunsaajansa esimerkiksi poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö? Onko asiakkaalla tai tosiasiallisella omistajalla ja edunsaajalla muita merkittäviä yhteyksiä poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön; onko esimerkiksi joku asiakkaan johtajista poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, ja jos on, onko poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä merkittävää määräysvaltaa asiakkaaseen tai tosiasialliseen omistajaan ja edunsaajaan? Jos asiakas tai tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, yritysten on aina sovellettava tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä direktiivin (EU) 2015/849 20 artiklan mukaisesti.
  - Onko asiakkaalla tai tosiasiallisella omistajalla ja edunsaajalla muu merkittävä asema tai näkyvä julkinen rooli, joka voisi mahdollistaa aseman väärinkäytön yksityiseksi hyödyksi? Ovatko he esimerkiksi paikallisia tai alueellisia julkisia virkamiehiä, joilla on mahdollisuus vaikuttaa julkisiin urakkasopimuksiin, korkean profiilin urheilujärjestöjen

⁴ Katso III osaston 7 luvun ohjeet henkivakuutusten edunsaajiin liittyvistä riskitekijöistä.

päätöksentekijöihin tai henkilöihin, joilla tiedetään olevan vaikutusvaltaa hallitukseen ja muihin johtaviin päätöksentekijöihin?

- Onko asiakas oikeushenkilö, jota koskee tiedonantovelvollisuus, jolla varmistetaan, että asiakkaan tosiasiallisesta edunsaajasta on julkisesti saatavilla luotettavaa tietoa? Esimerkkinä julkisesti noteeratut yhtiöt, joiden pörssilistautumisen edellytyksenä on tiedonantovelvollisuus.
  - Onko asiakas luotto- tai finanssilaitos, joka toimii omaan lukuunsa lainkäyttöalueella, jossa on tehokas rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisyjärjestelmä, ja jonka rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisvelvoitteiden noudattamista valvotaan? Onko olemassa todisteita siitä, että asiakkaalle on asetettu viime vuosina hallinnollisia seuraamuksia tai täytäntöönpanoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisvelvoitteiden tai laajempien menettelytapavaatimusten noudattamatta jättämisestä?
  - Onko asiakas julkishallinto tai yritys lainkäyttöalueelta, jolla esiintyy vain vähän lahjontaa?
  - Vastaako asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tausta niitä tietoja, jotka yrityksellä on asiakkaan aiemmasta, tämänhetkisestä tai suunnitellusta liiketoiminnasta, liikevaihdosta, varojen alkuperästä ja asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan varallisuuden alkuperästä?
20. Seuraavilla riskitekijöillä voi olla merkitystä, kun tarkastellaan asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan maineeseen liittyvää riskiä:
- Onko tiedotusvälineissä tai muissa merkittävässä tietolähteissä uutisoitu asiakkaasta kielteisesti, kuten esittämällä asiakkaaseen tai tosiasialliseen omistajaan ja edunsaajaan kohdistettuja rikos- tai terrorismiväitteitä? Jos on, ovatko ne luotettavia ja uskottavia? Yritysten olisi määritettävä väitteiden uskottavuutta muun muassa tietolähteen laadun ja riippumattomuuden sekä väitteiden esittämisen jatkuvuuden perusteella. Yritysten on syytä huomata, että rikostuomioiden puuttuminen ei välttämättä yksin riitä jättämään väitteitä väärinkäytöksistä huomiotta.
  - Onko asiakkaan, tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tai jonkun yleisesti heidän lähipiiristään tunnetun henkilön varoja jäädytetty hallinnollisten tai rikosoikeudellisten menettelyjen tai terrorismi- tai terrorismin rahoittamissyötösten vuoksi? Onko yrityksellä perustellut syyt epäillä, että asiakkaan, tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tai tunnetusti heidän lähipiiriinsä kuuluvan henkilön varat joskus aiemmin jäädytetty?
  - Tietääkö yritys, onko asiakkaasta tai tosiasiallisesta omistajasta ja edunsaajasta tehty aiemmin epäilyttävä liiketoimi-ilmoitusta?
  - Onko yrityksellä esimerkiksi pitkäaikaisen liikesuhteen myötä sisäistä tietoa asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan lahjomattomuudesta?
21. Seuraavilla riskitekijöillä voi olla merkitystä, kun tarkastellaan asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan luonteeseen tai käyttäytymiseen liittyvää riskiä. Yritysten on syytä

huomata, että nämä kaikki riskitekijät eivät ole nähtävissä alusta alkaen; ne saattavat tulla ilmi vasta liikesuhteen alettua.

- Onko asiakkaalla perustellut syyt siihen, ettei hän pysty vankasti todistamaan henkilöllisyyttään, koska hän on esimerkiksi turvapaikanhakija?⁵
- Onko yrityksellä epäilyksiä asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden oikeellisuudesta tai paikkansapitävyydestä?
- Onko merkkejä siitä, että asiakas saattaa pyrkiä välttämään liikesuhteen aloittamista? Pyrkiikö asiakas esimerkiksi suorittamaan yksittäisen tai useita yksittäisiä liiketoimia tilanteessa, jossa liikesuhteen aloittaminen voisi olla taloudellisesti järkevämpää?
- Onko asiakkaan omistus- ja määräysvaltarakenne läpinäkyvä ja ymmärrettävä? Jos asiakkaan omistus- ja määräysvaltarakenne on monimutkainen tai läpinäkymätön, onko siihen ilmeistä liiketoiminnallista tai laillista perustetta?
- Laskeeko asiakas liikkeelle haltijaosakkeita tai onko asiakkaalla hallintarekisteröityjä osakkeenomistajia?
- Onko asiakas oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely, jota voitaisiin käyttää varojen hallintaan?
- Onko asiakkaan omistus- ja määräysvaltarakenteen muutoksiin olemassa perusteltu syy?
- Pyytääkö asiakas monimutkaisia, epätavallisia tai odottamattoman suuria liiketoimia tai liiketoimia, joissa on epätavallinen tai odottamaton kaava ilman selvää taloudellista tai laillista tarkoitusta tai järkevää/vankkaa liiketoiminnallista perustetta? Onko syytä epäillä, että asiakas yrittää kiertää kynnyksarvoja, jotka on määritetty esimerkiksi direktiivin (EU) 2015/849 11 artiklan b alakohdassa ja kansallisessa lainsäädännössä?
- Pyytääkö asiakas tarpeettoman tai perusteettoman suurta salassapitoa? Onko asiakas esimerkiksi haluton jakamaan asiakkaan tuntemisvelvoitteen edellyttämiä tietoja tai vaikuttaako asiakas haluavan salata liiketoimintansa todellisen luonteen?
- Pystytäänkö asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan varallisuuden tai varojen alkuperä helposti selittämään esimerkiksi ammatilla, perinnöllä tai sijoituksilla? Onko selitys uskottava?
- Käyttääkö asiakas tuotteita ja palveluita siten, kuin oli odotettavissa liikesuhteen alkaessa?
- Jos asiakas asuu muualla, voitaisiinko hänen tarpeitaan palvella paremmin muualla? Onko asiakkaan pyytämälle rahoituspalvelulle pätevä taloudellinen ja laillinen peruste? Yritysten on syytä huomata, että direktiivin 2014/92/EU 16 artikla antaa Euroopan unionissa laillisesti asuville asiakkaille oikeuden avata perusmaksutilin. Tätä oikeutta sovelletaan

⁵ Euroopan pankkiviranomainen EPV on julkaissut lausunnon asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden soveltamisesta asiakkaisiin, jotka ovat turvapaikanhakijoita kolmansista suuremman riskin maista tai alueilta. Lausunto on luettavissa osoitteessa <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>.

kuitenkin vain siltä osin kuin luottolaitosten noudattamien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämismuutokset sallivat.⁶

- Onko asiakas voittoa tavoittelematon järjestö, jonka toimintaa voitaisiin väärinkäyttää terrorismin rahoittamiseen?

Maat ja maantieteelliset alueet

22. Maihin ja maantieteellisiin alueisiin liittyvää riskiä tunnistessaan yritysten olisi tarkasteltava seuraavia seikkoja:
- a. lainkäyttöalueet, joissa asiakas sekä tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja sijaitsevat
  - b. lainkäyttöalueet, jotka ovat asiakkaan sekä tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan liiketoiminnan päätoimialueita
  - c. lainkäyttöalueet, joihin asiakkaalla sekä tosiasiallisella omistajalla ja edunsaajalla on merkittäviä henkilökohtaisia siteitä.
23. Yritysten on syytä huomata, että liikesuhteen luonne ja tarkoitus määrittää usein yksittäiseen maahan ja maantieteelliseen alueeseen liittyvien riskitekijöiden suhteellisen merkittävyyden (katso myös kohdat 36–38). Esimerkiksi:
- Jos liikesuhteessa käytetyt varat ovat peräisin ulkomailta, merkitystä on erityisesti rahanpesun esirikosten määrällä ja maan oikeusjärjestelmän tehokkuudella.
  - Jos varoja vastaanotetaan tai lähetetään lainkäyttöalueille, joissa terrorismirikoksiin syyllistyvien ryhmien tiedetään toimivan, yritysten olisi sen perusteella, mitä ne tietävät liikesuhteen tarkoituksesta ja luonteesta, harkittava, missä määrin tämän voidaan odottaa olevan epäilyttävää tai antaa aiheen epäilylle.
  - Jos asiakas on luotto- tai finanssilaitos, yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota maan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisyjärjestelmän riittävyyteen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämismuutosten tehokkuuteen.
  - Jos asiakas on oikeudellinen järjestely tai trusti, yritysten olisi otettava huomioon, kuinka tehokkaasti maa, johon asiakas ja, soveltuvin osin, tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on rekisteröity, noudattaa kansainvälisiä verotuksen avoimuutta koskevia standardeja.
24. Yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä arvioidessaan lainkäyttöalueen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntajärjestelmän tehokkuutta:
- Onko komissio havainnut valtion rahanpesun ja terrorismin rahoittamisenestämisyjärjestelmissä strategisia puutteita direktiivin (EU) 2015/849 9 artiklan mukaisesti? Jos yritykset suorittavat liiketoimia komission suuririskiseksi nimeämien kolmansien maiden alueella asuvien tai niihin sijoittautuneiden luonnollisten henkilöiden

⁶ Katso erityisesti direktiivin 2014/92/EU 1 artiklan 7 alakohta ja 16 artiklan 4 alakohta.

tai oikeushenkilöiden kanssa, yritysten on aina sovellettava tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä.⁷

- Onko lainkäyttöalueen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisenestämisen valvonnan laadusta saatavilla tietoa useammasta kuin yhdestä uskottavasta ja luotettavasta lähteestä, mukaan lukien tiedot sääntelyn täytäntöönpanon ja valvonnan laadusta ja tehokkuudesta? Mahdollisia lähteitä ovat esimerkiksi Financial Action Task Forcen (FATF) tai FATF:n kaltaisten alueellisten elinten (FATF-style Regional Body, FSRB) keskinäiset arviointiraportit (hyviä lähtökohtia ovat raportin yhteenveto, keskeiset havainnot ja arviot suositusten 10, 26 ja 27 noudattamisesta sekä pääasiallisten tavoitteiden 3 ja 4 saavuttamisesta), FATF:n lista suuririskisistä ja yhteistyöhaluttomista lainkäyttöalueista, Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) arviot ja rahoitussektorin arviointiohjelman (Financial Sector Assessment Program, FSAP) raportit. Yritysten on syytä huomata, että FATF:n tai FSRB:n (esim. MoneyVal) jäsenyys ei itsessään tarkoita, että lainkäyttöalueen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisyjärjestelmä olisi riittävä ja tehokas.

Yritysten on syytä huomata, että direktiivi (EU) 2015/849 ei tunnusta kolmansien maiden vastaavuutta ja EU:n jäsenmaiden vastaavista lainkäyttöalueista laatimaa luetteloa ei enää pidetä voimassa. Yritysten olisi kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa kyettävä tunnistamaan vähäisemmän riskin lainkäyttöalueet näiden ohjeiden ja direktiivin (EU) 2015/849 liitteen II mukaisesti.

25. Terrorismin rahoittamiseen liittyvää riskitasoa määrittäessään yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä lainkäyttöalueella:
  - Onko esimerkiksi lainvalvontaviranomaisilta tai uskottavista ja luotettavista julkisista tietolähteistä saatavilla tietoa, joka viittaisi siihen, että lainkäyttöalue rahoittaa tai tukee terroristista toimintaa tai että maassa tai alueella tiedetään toimivan terrorismirikoksiin syyllistyviä ryhmiä?
  - Onko esimerkiksi Yhdistyneet kansakunnat tai Euroopan unioni kohdistanut lainkäyttöalueeseen talouspakotteita, vienti- tai tuontikieltoja tai toimenpiteitä, jotka liittyvät terrorismiin, sen rahoittamiseen tai joukkotuhoaseiden leviämiseen .
26. Yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä arvioidessaan lainkäyttöalueen läpinäkyvyyden tasoa ja verolakien noudattamista:
  - Saako yhdestä tai useammasta uskottavasta ja luotettavasta lähteestä tietoa, jonka mukaan maan katsotaan noudattavan kansainvälisiä verotuksen läpinäkyvyyttä ja tietojenvaihtoa koskevia standardeja? Onko todisteita siitä, että asiaankuuluvat säännöt on pantu tehokkaasti täytäntöön käytännössä? Mahdollisia tietolähteitä ovat esimerkiksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) alaisen Global Forumin raportit, joissa luokitellaan lainkäyttöalueita verotuksen läpinäkyvyyden ja tiedonvaihdon tarkoituksia varten; arviot lainkäyttöalueen sitoutumisesta yhteisiin raportointiohjeisiin (Common Reporting Standards) perustuvaan automaattiseen tietojenvaihtoon; arviot

⁷ Direktiivin (EU) 2015/849 18 artiklan 1 kohta.

FATF:n suositusten 9, 24 ja 25 noudattamisesta sekä FATF:n tai FSRB:n pääasiallisten tavoitteiden 2 ja 5 saavuttamisesta; sekä IMF:n arviot (esim. IMF:n henkilöstön arviot offshore-rahoituskeskuksista).

- Onko lainkäyttöalue sitoutunut ja pannut tehokkaasti täytäntöön automaattista tietojenvaihtoa koskevan yleisen raportointistandardin (Common Reporting Standard on Automatic Exchange of Information), jonka G20-maat hyväksyivät vuonna 2014?
- Onko lainkäyttöalueella käytössä luotettavat ja saatavilla olevat tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien rekisterit?

27. Rahanpesun esirikosten tasoon liittyvää riskiä määrittäessään yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä:

- Onko uskottavista ja luotettavista julkisista lähteistä saatavilla tietoa direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 4 alakohdassa lueteltujen rahanpesun esirikosten, kuten lahjonnan, järjestäytyneen rikollisuuden, verorikosten ja vakavien petosten taosta? Lähteitä ovat esimerkiksi korruptioindeksit, OECD:n lahjonnan vastaisen yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevat OECD:n maaraportit sekä Yhdistyneiden kansakuntien huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön maailman huumeraportti (World Drug Report).
- Onko yhdestä tai useammasta uskottavasta ja luotettavasta lähteestä saatavilla tietoa lainkäyttöalueen tutkinta- ja tuomioistuinjärjestelmän valmiuksista tehokkaasti tutkia ja asettaa syytteeseen näistä rikoksista?

Tuotteisiin, palveluihin ja liiketoimiin kytkeytyvät riskitekijät

28. Tuotteisiin, palveluihin ja liiketoimiin liittyvää riskiä tunnistessaan yritysten olisi tarkasteltava seuraavia seikkoja:

- a. tuotteen, palvelun tai liiketoimen läpinäkyvyys tai vaikeaselkoisuus
- b. tuotteen, palvelun tai liiketoimen monimutkaisuus
- c. tuotteen, palvelun tai liiketoimen arvo tai koko

29. Seuraavilla riskitekijöillä voi olla merkitystä, kun tarkastellaan tuotteen, palvelun tai liiketoimen läpinäkyvyyteen liittyvää riskiä:

- Missä määrin tuotteet tai palvelut mahdollistavat asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tai edunsaajarakenteiden pysymisen nimettöminä tai helpottavat henkilöllisyyden salaamista? Esimerkkejä sellaisista tuotteista ja palveluista ovat haltijaosakkeet, notariaattisijoitukset, offshore-järjestelyt ja tietyt trustit sekä säätiöiden kaltaiset oikeushenkilöt, joiden rakenne mahdollistaa anonymiteetin hyödyntämisen, ja liiketoimet peiteyritysten tai yritysten kanssa, joilla on hallintarekisteröidyt osakkeenomistajat.

- Missä määrin liikesuhteeseen kuulumaton kolmas osapuoli voi antaa ohjeita, kun on kyse esimerkiksi tietyistä kirjeenvaihtajapankkisuhteista?
30. Seuraavilla riskitekijöillä voi olla merkitystä, kun tarkastellaan tuotteen, palvelun tai liiketoimen monimutkaisuuteen liittyvää riskiä:
- Missä määrin liiketoimi on monimutkainen, ja liittyykö siihen useita osapuolia tai useita lainkäyttöalueita, kun on kyse esimerkiksi tietyistä kaupankäynnin rahoitustoimista? Ovatko liiketoimet suoraviivaisia; esimerkiksi tehdäänkö säännölliset maksut eläkerahastoon?
  - Missä määrin tuotteet tai palvelut mahdollistavat kolmansien osapuolten suorittamat maksut tai hyväksyvät liikasuoritukset tilanteissa, joissa niitä ei yleensä olisi odotettavissa? Jos kolmannen osapuolen suorittamia maksuja on odotettavissa, onko kolmannen osapuolen henkilöllisyys yrityksen tiedossa? Onko kyse esimerkiksi valtion tukiviranomaisesta tai takaajasta? Vai rahoitetaanko tuotteet ja palvelut yksinomaan asiakkaan omalta tililtä tehtävällä varojen siirrolla, ja tili sijaitsee toisessa finanssilaitoksessa, jota koskevat direktiivin (EU) 2015/849 vaatimuksiin verrattavissa olevat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisstandardit ja valvonta?
  - Ymmärtääkö yritys uuteen tai innovatiiviseen tuotteeseensa tai palveluunsa liittyvät riskit, etenkin, jos tuote tai palvelu edellyttää uusien teknologioiden tai maksutapojen käyttöä?
31. Seuraavilla riskitekijöillä voi olla merkitystä, kun tarkastellaan tuotteen, palvelun tai liiketoimen arvoon tai kokoon liittyvää riskiä:
- Missä määrin tuotteisiin tai palveluihin liittyy paljon käteissuorituksia, kuten monien maksupalveluiden tai tiettyjen käyttötilien tapauksessa?
  - Missä määrin tuotteet tai palvelut helpottavat tai edistävät arvoltaan suurten liiketoimien tekemistä? Onko liiketoimen arvolla tai palkkioilla kattoa, joka voisi rajoittaa tuotteen tai palvelun käyttöä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen tarkoituksiin?

Jakelukanavaan kytkeytyvät riskitekijät

32. Asiakkaiden haluamien tuotteiden tai palveluiden jakelukanaviin liittyvää riskiä tunnistessaan yritysten olisi tarkasteltava seuraaviin seikkoihin liittyvää riskiä:
- a. missä laajuudessa liikesuhdetta hoidetaan ilman henkilökohtaista tapaamista,
  - b. yritysten mahdollisesti käyttämät esittelijät tai välittäjät sekä heidän ja yrityksen välinen suhde.
33. Asiakkaiden haluamien tuotteiden tai palveluiden jakelukanaviin liittyvää riskiä arvioidessaan yritysten olisi tarkasteltava muun muassa seuraavia tekijöitä:
- Onko asiakas fyysisesti läsnä tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista varten? Jos ei, onko yritys käyttänyt luotettavaa asiakkaan etätunnistamismenetelmää? Onko yritys ryhtynyt toimiin ehkäistäkseen toisena henkilönä esiintymisen tai identiteettivarkauden?

- Onko samaan finanssikonserniin kuuluva toinen yksikkö esiteltyt asiakkaan, ja jos on, missä määrin yritys voi luottaa tähän esittelyyn ja varmistua siitä, että asiakas ei altista yritystä kohtuuttoman suurelle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskille? Mitä yritys on tehnyt varmistuakseen siitä, että konsernin yksikkö soveltaa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä noudattaen Euroopan talousalueen (ETA) standardeja direktiivin (EU) 2015/849 28 artiklan mukaisesti?
- Onko asiakkaan esiteltyt kolmas osapuoli, esimerkiksi pankki, joka ei kuulu samaan konserniin/ryhmään, ja onko kolmas osapuoli finanssilaitos vai liittyykö sen pääliiketoiminta muuhun kuin rahoituspalveluiden tarjoamiseen? Mitä yritys on tehnyt varmistuakseen siitä, että
  - i. kolmas osapuoli soveltaa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, säilyttää tietoja ETA:n standardien mukaisesti ja että sen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisvelvoitteiden noudattamista valvotaan direktiivin (EU) 2015/849 26 artiklan mukaisesti;
  - ii. kolmas osapuoli toimittaa pyynnöstä tarvittavat jäljennökset tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista koskevista tiedoista viipymättä muun muassa direktiivin (EU) 2015/849 27 artiklan mukaisesti
  - iii. kolmannen osapuolen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden laatuun voi luottaa?
- Onko asiakas esitelty sidonnaisasiamiehen välityksellä ilman suoraa yhteyttä yritykseen? Missä määrin yritys voi varmistua siitä, että asiamies on hankkinut tarpeeksi tietoa, jotta yritys voi katsoa tuntevansa asiakkaansa ja liikesuhteeseen liittyvän riskitason?
- Jos käytetään riippumatonta asiamiestä tai sidonnaisasiamiestä, missä määrin he osallistuvat liiketoimintaan jatkuvalla pohjalta? Miten tämä vaikuttaa yrityksen tietämykseen asiakkaasta ja jatkuvasta riskinhallinnasta?
- Jos yritys käyttää välittäjää:
  - i. Onko välittäjä ns. säännelty henkilö, johon sovelletaan direktiivin (EU) 2015/849 kanssa yhdenmukaisia rahanpesun estämisvelvoitteita?
  - ii. Onko välittäjä tehokkaan rahanpesun estämisvalvonnan alainen? Onko olemassa viitteitä siitä, että välittäjä ei noudata siihen sovellettavaa rahanpesun estämistä koskevaa lainsäädäntöä tai sääntelyä riittävällä tavalla Onko välittäjälle esimerkiksi määrätty seuraamuksia rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntavelvoitteiden rikkomisesta?
  - iii. Sijaitseeko välittäjä lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski? Jos kolmas osapuoli on sijoittautunut sellaiseen suuririskiseen kolmanteen maahan, jossa komissio on havainnut olevan strategisia

puutteita, yritysten ei tule tukeutua kyseiseen välittäjään. Välittäjään tukeutuminen voi kuitenkin olla mahdollista kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa edellyttäen, että välittäjä on unionin alueelle sijoittautuneen yrityksen sivuliike tai enemmistöomisteinen tytäryritys ja että yritys on vakuuttunut siitä, että välittäjä täysimääräisesti noudattaa koko konsernia koskevia toimintaperiaatteita ja menettelyjä direktiivin (EU) 2015/849 45 artiklan mukaisesti.⁸

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien arviointi

34. Yritysten olisi muodostettava kokonaiskuva tunnistamistaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitekijöistä ja määritettävä näiden pohjalta liikesuhteeseen tai satunnaiseen liiketoimeen liittyvän rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitaso.
35. Yritykset voivat osana tätä arviointia päättää painottaa riskitekijöitä eri tavalla niiden suhteellisen merkityksen mukaan.

Riskitekijöiden painotus

36. Kun yritykset painottavat riskitekijöitä, niiden tulisi tehdä tietoon perustuva päätös eri riskitekijöiden merkityksestä liikesuhteessa tai satunnaisessa liiketoimessa. Tämän johdosta yritykset usein pisteyttävät eri riskitekijöitä. Yritykset voivat esimerkiksi päättää, että asiakkaan henkilökohtaisilla yhteyksillä lainkäyttöalueeseen, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski, on vähemmän merkitystä, kun otetaan huomioon asiakkaan haluaman tuotteen ominaisuudet.
37. Näiden tekijöiden painotus voi viime kädessä vaihdella tuotteesta, asiakkaasta (tai asiakasryhmästä) ja yrityksestä toiseen. Riskitekijöitä painottaessaan yritysten olisi varmistettava, että
  - painotukseen ei vaikuta liikaa vain yksi tekijä
  - taloudelliset tai voittoa koskevat seikat eivät vaikuta riskiluokitukseen
  - painotus ei johda tilanteeseen, jossa mitään liikesuhdetta ei voida luokitella suuririskiseksi
  - yrityksen painotukset eivät voi ohittaa direktiivin (EU) 2015/849 tai kansallisen lainsäädännön säännöksiä, jotka koskevat tilanteita, joihin liittyy aina suuri rahanpesun riski
  - ne pystyvät aina tarvittaessa ohittamaan automaattisesti luodut riskipisteitykset. Pisteiden ohittamista koskevat perustelut tulee dokumentoida asianmukaisesti.
38. Jos yritys käyttää automatisoituja tietojärjestelmiä liikesuhteiden tai satunnaisten liiketoimien luokitteluun kokonaisriskipistemäärän perusteella ja jos yritys ei kehitä kyseisiä tietojärjestelmiä vaan ostaa ne ulkopuoliselta palveluntarjoajalta, yrityksen tulee ymmärtää, kuinka järjestelmä toimii ja kuinka se yhdistelee riskitekijöitä laskiessaan lopullisen

⁸ Direktiivin (EU) 2015/849 26 artiklan 2 kohta.

riskiluokituksen. Yrityksen on aina kyettävä varmistumaan siitä, että annetut pisteet kuvastavat yrityksen omaa käsitystä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskistä, ja yrityksen on pystyttävä osoittamaan tämä toimivaltaiselle viranomaiselle.

Liikesuhteiden ja satunnaisten liiketoimien luokittelu

39. Yrityksen olisi riskiarvioinnin jälkeen luokiteltava liikesuhteensa ja satunnaiset liiketoimensa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvioinnissa havaitun riskitason mukaisesti.
40. Yritysten tulee päättää sopivimmasta riskien luokittelutavasta. Tämä riippuu yrityksen liiketoiminnan luonteesta ja laajuudesta/koosta sekä niistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskityypeistä, joille yritys altistuu. Yritykset luokittelevat riskit usein suuriksi, keskisuuriksi tai vähäisiksi, mutta myös muut luokittelut ovat mahdollisia.

Riskienhallinta: yksinkertaistettu ja tehostettu asiakkaan tunteminen

41. Riskiarvioinnin pitäisi auttaa yritystä tunnistamaan ne kohteet, joihin sen olisi keskitettävä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskinhallintatoimia sekä asiakassuhteen perustamisvaiheessa että liikesuhteen aikana.
42. Osana tätä yritysten on sovellettava jokaista direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 1 kohdassa säädettyä asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevaa toimenpidettä, mutta ne voivat määrittää toimien laajuuden riskiperusteisesti. Asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden avulla yritykset voivat paremmin ymmärtää yksittäisiin liikesuhteisiin tai satunnaisiin liiketoimiin liittyviä riskejä.
43. Direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 4 kohdassa edellytetään, että yritykset pystyvät osoittamaan toimivaltaisille viranomaisille, että niiden soveltamat asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteet ovat oikeassa suhteessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin nähden.

Yksinkertaistettu asiakkaan tunteminen

44. Yritykset voivat kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa soveltaa yksinkertaistettuja asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä tilanteissa, joissa liikesuhteeseen liittyvä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski on arvioitu vähäiseksi. Yksinkertaistettu asiakkaan tunteminen ei vapauta asiakkaan tuntemista koskevista toimenpiteistä. Yritykset voivat kuitenkin mitoittaa yksittäisen tai kaikkien toimenpiteiden määrän, ajoituksen tai tyyppin siten, että ne ovat oikeassa suhteessa määritettyyn vähäiseen riskiin nähden.
45. Yritykset voivat soveltaa muun muassa seuraavia yksinkertaistettuja asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä (luettelo ei ole tyhjentävä):

- asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden ajoittamisen sopeuttaminen, jos esimerkiksi halutussa tuotteessa tai liiketoimessa on ominaisuuksia, jotka rajoittavat sen käyttöä rahanpesu- ja terrorismin rahoittamistarkoituksiin, kuten
  - i. asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden todentaminen liikesuhteen perustamisen aikana
  - ii. asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden todentaminen, kun liiketoimet ylittävät määritetyn kynnyksiarvon tai kun kohtuullinen aika on kulunut. Yritysten on varmistettava, että
    - a. tämän seurauksena ei tosiasiallisesti poiketa asiakkaan tuntemisesta, vaan yritysten on varmistettava, että asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyys tulee lopulta todennetuksi
    - b. kynnyksiarvo tai aikaraja on asetettu kohtuullisen alhaiselle tasolle (yritysten on kuitenkin terrorismin rahoittamisen osalta syytä huomata, että alhainen kynnyksiarvo ei välttämättä yksin riitä vähentämään riskiä)
    - c. niillä on käytössään järjestelmät, joilla voidaan havaita kynnyksiarvon tai aikarajan saavuttaminen
    - d. ne eivät lykkää asiakkaan tuntemista tai viivytä tarvittavan tiedon hankkimista asiakkaasta, jos sovellettava lainsäädäntö, kuten asetus (EU) 2015/847 tai kansallisen lainsäädännön säännökset, edellyttää tiedon hankkimista viipymättä.
- Tunnistamiseen, henkilöllisyyden todentamiseen tai seurantatarkoituksiin hankittavan tiedon määrän suhteuttaminen esimerkiksi seuraavasti:
  - i. Henkilöllisyyden todentaminen vain yhdestä uskottavasta, luotettavasta ja riippumattomasta asiakirja- tai tietolähteestä.
  - ii. Liikesuhteen luonteen ja tarkoituksen olettaminen sen perusteella, että tuote on suunniteltu vain tiettyä käyttötarkoitusta varten, kuten yrityksen eläkejärjestelmät tai ostoskeskuksen lahjakortti.
- Tunnistamiseen, henkilöllisyyden todentamiseen tai seurantatarkoituksiin hankittavan tietolähteen laadun suhteuttaminen esimerkiksi seuraavasti:
  - i. Tiedon hankkiminen asiakkaalta riippumattoman lähteen sijaan, kun todennetaan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyttä (tämä ei ole sallittua todennettaessa asiakkaan henkilöllisyyttä).
  - ii. Jos liikesuhteen kaikkiin osa-alueisiin liittyvä riski on erittäin vähäinen, varojen alkuperän voidaan odottaa täyttävän jotkin asiakkaan tuntemista koskevat vaatimukset, jos varat ovat esimerkiksi valtion maksamia etuuksia tai jos varat on siirretty asiakkaan nimissä olevalta ETA-alueella sijaitsevan yrityksen tililtä.

- Asiakkaan tuntemista koskevien päivitysten ja liikesuhteen jatkuvan seurannan tiheyden suhteuttaminen esimerkiksi siten, että nämä toimet suoritetaan vain etukäteen määritellyissä, tietyt kriteerit täyttävissä tilanteissa, kuten jos asiakas kiinnostuu uudesta tuotteesta tai palvelusta tai jos tietty liiketoimi ylittää kynnyksarvon. Yritysten on varmistettava, ettei tämän seurauksena *tosiasiallisesti* poiketa velvollisuudesta pitää asiakkaan tuntemistiedot ajan tasalla.
  - Liiketoimien seurannan tiheyden ja perusteellisuuden suhteuttaminen esimerkiksi seuraamalla vain tietyn kynnyksarvon ylittäviä liiketoimia. Jos yritykset päättävät toimia näin, heidän on varmistettava, että kynnyksarvo on asetettu kohtuulliselle tasolle ja että heidän käytössään olevilla järjestelmillä voi tunnistaa toisiinsa kytkeytyneet liiketoimet, jotka yhdessä ylittäisivät kynnyksarvon.
46. III osastossa on lueteltu lisää yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä, joilla voi olla erityistä merkitystä eri aloille.
47. Yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä soveltamalla saatujen tietojen perusteella yrityksen on voitava olla kohtalaisen vakuuttunut siitä, että liikesuhteeseen liittyvä arvioitu riski on perustellusti vähäinen. Yrityksen on näin myös saatava riittävästi tietoa liikesuhteen luonteesta, jotta se voi tunnistaa epätavalliset tai epäilyttävät liiketoimet. Yksinkertaistettu asiakkaan tunteminen ei poista laitoksen velvollisuutta ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle.
48. Yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista ei saa soveltaa, jos on viitteitä siitä, että riski ei ole vähäinen, kuten jos on syytä epäillä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen aietta tai jos yrityksellä on epäilyksiä saatujen tietojen oikeellisuudesta.⁹ Yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista ei saa soveltaa myöskään, jos on kyse suuririskisestä tilanteesta ja on olemassa velvoite noudattaa tehostettua asiakkaan tuntemista.

Tehostettu asiakkaan tunteminen

49. Yritysten on sovellettava tehostettuja asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä suuririskisissä tilanteissa hallitakseen ja vähentääkseen näitä riskejä asianmukaisesti.¹⁰ Tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä ei voi korvata tavanomaisilla asiakkaan tuntemista koskevilla toimenpiteillä, vaan niitä on sovellettava tavanomaisten tuntemistoimenpiteiden lisäksi.
50. Direktiivissä (EU) 2015/849 on lueteltu tapaukset, joita yritysten on aina pidettävä suuririskisinä:

⁹ Direktiivin (EU) 2015/849 11 artiklan e ja f kohta ja 15 artiklan 2 kohta.

¹⁰ Direktiivin (EU) 2015/849 18–24 artiklat.

- i. jos asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö¹¹
- ii. jos yritys aloittaa kirjeenvaihtajasuhteen, jonka vastapuolena oleva laitos sijaitsee ETA:n ulkopuolisessa valtiossa¹²
- iii. jos yritys suorittaa liiketoimia suuririskisten kolmansien maiden alueelle sijoittautuneiden luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden kanssa¹³
- iv. kaikki monimutkaiset ja epätavallisen suuret liiketoimet tai epätavalliset liiketoimet, joilla ei ole selvää taloudellista tai laillista tarkoitusta.¹⁴

51. Direktiivissä (EU) 2015/849 esitetään erityiset tehostetut asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteet, joita yritysten on noudatettava,

- i. jos asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö
- ii. kun on kyse kirjeenvaihtajasuhteista, joiden vastapuoli on kolmannesta maasta
- iii. kun on kyse monimutkaisista ja epätavallisen suurista liiketoimista tai epätavallisista liiketoimista, joilla ei ole selvää taloudellista tai laillista tarkoitusta.

Yritysten olisi sovellettava tehostettuja asiakkaan tuntemista koskevia lisätoimenpiteitä tilanteissa, joissa ne ovat oikeassa suhteessa tunnistettuun rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskiin nähden.

Poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt

52. Yritysten on toimittava aina seuraavasti, jos asiakas tai tosiasiallinen edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö:

- Yritysten on ryhdyttävä riittäviin toimenpiteisiin selvittääkseen varallisuuden ja liikesuhteessa käytettävien varojen alkuperän, jotta yritys voi varmistua siitä, että se ei käsittele lahjonnan tai muun rikollisen toiminnan tuottoja. Toimenpiteet, jotka yritysten on toteutettava selvittääkseen poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön varallisuuden ja varojen alkuperän riippuvat siitä, miten suuri suuririskisyys liikesuhteeseen liittyy. Yritysten olisi todennettava varallisuuden ja varojen alkuperä luotettavien ja riippumattomien tietojen ja asiakirjojen pohjalta, jos liikesuhteeseen poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kanssa liittyy erityisen suuri riski.

¹¹ Direktiivin (EU) 2015/849 20–24 artiklat.

¹² Direktiivin (EU) 2015/849 19 artikla.

¹³ Direktiivin (EU) 2015/849 18 artiklan 1 kohta.

¹⁴ Direktiivin (EU) 2015/849 18 artiklan 2 kohta.

- Yritysten olisi saatava ylemmän johdon hyväksyntä liikesuhteen aloittamiselle tai jatkamiselle poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kanssa. Liikesuhteeseen liittyvä kohonnut riskitaso määrittää liikesuhteen hyväksyjältä edellytettävän aseman. Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kanssa solmittavan liikesuhteen hyväksyvällä ylemmällä johtajalla on oltava riittävästi toimivaltaa (mukaan lukien valvontavaltaisuus) tehdä tietoon perustuvia ja asiantuntevia päätöksiä asioista, jotka vaikuttavat suoraan yrityksen riskiprofiiliin.
  - Kun ylempi johto harkitsee poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kanssa solmittavan liikesuhteen hyväksymistä, päätöksen olisi perustuttava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitasoon, jolle yritys altistuisi aloittaessaan liikesuhteen, sekä siihen, kuinka hyvin yritys on varustautunut tämän riskin tehokkaaseen hallintaan.
  - Yritysten olisi tehostetusti ja jatkuvasti seurattava sekä liiketoimia että liikesuhteeseen liittyvää riskiä. Yritysten olisi tunnistettava epätavalliset liiketoimet ja säännöllisesti tarkistettava olemassa olevat tietonsa varmistukseksi, että uudet tai ilmi tulevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa riskiarvioon, huomataan ajoissa. Jatkuvan seurannan tiheys olisi määritettävä liikesuhteeseen liittyvän korkean riskitason perusteella.
53. Yritysten on sovellettava kaikkia näitä toimenpiteitä poliittisesti vaikutusvaltaisiin henkilöihin, heidän perheenjäseniinsä ja läheisiksi yhtiökumppaneiksi tiedettyihin henkilöihin ja mitoitettava toimenpiteiden laajuus riskiperusteisesti.¹⁵

Kirjeenvaihtajasuhteet

54. Yritysten on toteutettava erityisiä tehostettuja asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä rajat ylittävissä kirjeenvaihtajasuhteissa, joiden vastapuoli sijaitsee kolmannessa maassa.¹⁶ Yritysten on sovellettava kaikkia näitä toimenpiteitä ja mitoitettava toimenpiteiden laajuus riskiperusteisesti.
55. Yritysten olisi kirjeenvaihtajapankkisuhteiden osalta tutustuttava III osaston tehostettua asiakkaan tuntemista koskeviin ohjeisiin. Näistä ohjeista voi olla hyötyä myös muissa kirjeenvaihtajasuhteissa oleville yrityksille.

Epätavalliset liiketoimet

56. Yritysten olisi otettava käyttöön asianmukaiset toimintaperiaatteet ja menettelyt epätavallisten liiketoimien tai liiketoimikaavojen havaitsemiseksi. Jos yritys havaitsee liiketoimia, jotka ovat epätavallisia siksi että
- ne ovat suurempia kuin mitä yritys odottaisi perustuen siihen, mitä yritys tietää asiakkaasta, liikesuhteesta tai siitä ryhmästä, johon asiakas kuuluu,

¹⁵ Direktiivin (EU) 2015/849 20 artiklan b kohta.

¹⁶ Direktiivin (EU) 2015/849 19 artikla.

- niissä on epätavallinen tai odottamaton toimintamalli verrattuna asiakkaan tavalliseen toimintaan tai samankaltaisiin asiakkaisiin, tuotteisiin tai palveluihin liittyvään toimintamalliin,
- ne ovat hyvin monimutkaisia verrattuna muihin samanlaisiin liiketoimiin, jotka liittyvät samankaltaisiin asiakastyyppeihin, tuotteisiin tai palveluihin,

ja jos yritys ei ole tietoinen taloudellisesta perusteesta tai laillisesta tarkoituksesta tai epäilee saamiensa tietojen oikeellisuutta, sen on sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä.

57. Tehostettua asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden olisi oltava riittäviä, jotta yritys pystyy ratkaisemaan, antavatko liiketoimet aihetta epäilyksille. Näihin toimenpiteisiin on sisällyttävä vähintään:

- Kohtuulliset ja asianmukaiset toimenpiteet liiketoimien taustan ja tarkoituksen ymmärtämiseksi, esimerkiksi selvittämällä varojen alkuperä ja kohde tai hankkimalla lisätietoa asiakkaan liiketoiminnasta sen varmistamiseksi, kuinka todennäköisiä tällaiset liiketoimet ovat.
- Liikesuhteen ja liiketoimien jälkikäteinen tiheämpi seuranta kiinnittäen enemmän huomiota yksityiskohtiin. Yritys voi päättää seurata yksittäisiä liiketoimia silloin, kun tämä menettely on oikeasuhteinen tunnistettuun riskiin nähden.

Suuririskiset kolmannet maat ja muut suuririskiset tilanteet

58. Kun suoritetaan liiketoimia komission¹⁷ suuririskisiksi nimeämien kolmansien maiden alueelle sijoittautuneiden tai niillä asuvien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden kanssa sekä kaikissa muissa suuririskisissä tilanteissa, yritysten olisi tehtävä tietoon perustuva päätös siitä, mitkä tehostetut asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteet ovat asianmukaisia kunkin suuririskisen tilanteen osalta. Tehostettua asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden asianmukaisuus, mukaan lukien pyydettyjen lisätietojen ja tehostetun seurannan laajuus, riippuu syystä, jonka perusteella satunnainen liiketoimi tai liikesuhde luokiteltiin suuririskiseksi.

59. Yritysten ei tarvitse soveltaa kaikkia alla lueteltuja tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä kaikissa tapauksissa. Tietyissä suuririskisissä tilanteissa voi olla esimerkiksi tarkoituksenmukaista keskittyä tehostettuun jatkuvaan seurantaan liikesuhteen aikana.

60. Sovellettavia tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä ovat muun muassa seuraavat:

- Asiakkaan tuntemiseksi hankittavien tietojen määrän lisääminen:
  - i. Tiedot asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyydestä tai asiakkaan omistus- ja määräysvaltarakenteesta, jotta voidaan vakuuttua siitä, että

¹⁷ Direktiivin (EU) 2015/849 9 artikla.

liikesuhteeseen liittyvä riski on hyvin ymmärretty. Tähän voi sisältyä asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan mainetta koskevien tietojen hankkiminen ja arvioiminen sekä asiakkaaseen tai tosiasialliseen omistajaan ja edunsaajaan kohdistettujen kielteisten väitteiden arvioiminen. Esimerkiksi:

- a. tiedot perheenjäsenistä ja läheisistä liikekumppaneista
  - b. tiedot asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan menneistä ja nykyisistä liiketoimista
  - c. kielteiset hakutulokset tiedotusvälineistä.
- ii. Tiedot liikesuhteen aiotusta luonteesta, jotta liikesuhteen luonteen ja tarkoituksen laillisuus voidaan varmistaa ja yritys voi muodostaa kattavamman kuvan asiakkaan riskiprofiilista. Tähän voi sisältyä seuraavien tietojen hankkiminen:
- a. tilin kautta kulkevien liiketoimien lukumäärä, suuruus ja toistumistiheys, joiden avulla yritys voi havaita sellaiset poikkeamat, jotka herättävät epäilyksiä (joissakin tapauksissa voi olla aiheellista pyytää todisteita)
  - b. asiakkaan syyt saada tietty tuote tai palvelu etenkin, jos on epäselvää, miksi asiakkaan tarpeita ei voida paremmin täyttää muulla tavoin tai eri lainkäyttöalueella
  - c. varojen määränpää
  - d. asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan liiketoiminnan luonne, jotta yritys voisi ymmärtää paremmin liikesuhteen todennäköisen luonteen.
- Asiakkaan tuntemista varten hankitun tiedon laadun parantaminen asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden varmentamiseksi muun muassa seuraavasti:
- i. Vaatimus ensimmäisen maksun suorittamisesta todistettavasti asiakkaan nimissä olevalta tililtä, joka on pankissa, jota koskevat asiakkaan tuntemisvaatimukset ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 II luvussa säädetyn mukaisia.
  - ii. Selvitys siitä, että asiakkaan varallisuus ja liikesuhteessa käytetyt varat eivät ole rikollista alkuperää ja että varallisuuden ja varojen alkuperä vastaa niitä tietoja, jotka yrityksellä on asiakkaasta ja liikesuhteen luonteesta. Tapauksissa, joissa liikesuhteeseen liittyvä riski on erityisen suuri, varallisuuden ja varojen alkuperän todentaminen voi olla ainoa riittävä keino vähentää riskiä. Varojen tai varallisuuden alkuperä voidaan todentaa muun muassa alv- ja tuloveroilmoituksista, tilintarkastettujen tilien kopioista, palkkalaskelmista, julkisista asiakirjoista tai riippumattomien tiedotusvälineiden raporteista.

- Tarkastustiheyden lisääminen, jolloin voidaan varmistua, että yritys kykenee edelleen hallitsemaan yksittäiseen liikesuhteeseen liittyvää riskiä, tai jolloin voidaan todeta, että liikesuhde ei enää vastaa yrityksen riskinottohalukkuutta, sekä tunnistaa lisätarkastelua edellyttävät liiketoimet:
    - i. Liikesuhteiden tarkastamisen lisääminen varmistamaan, onko asiakkaan riskiprofiili muuttunut ja onko riski edelleen hallittavissa.
    - ii. Ylemmän johdon hyväksynnän saaminen liikesuhteen aloittamiselle tai jatkamiselle, jolloin varmistetaan, että ylempi johto on tietoinen riskistä, jolle yritys altistuu, ja että johto voi tehdä tietoon perustuvan päätöksen siitä, missä määrin yrityksellä on valmiuksia hallita riskiä.
    - iii. Liikesuhteen säännöllisempi tarkastelu sen varmistamiseksi, että asiakkaan riskiprofiilissa tapahtuvat muutokset tunnistetaan, arvioidaan ja että niiden osalta ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin.
    - iv. Liiketoimien tiheämpi tai perusteellisempi seuranta sellaisten epätavallisten tai odottamattomien liiketoimien tunnistamiseksi, jotka voivat herättää epäilyksiä rahanpesusta ja terrorismin rahoittamisesta. Toimenpiteisiin voi sisältyä varojen kohteen selvittäminen tai tiettyjen liiketoimien syyn varmistaminen.
61. III osastossa on lueteltu lisää tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, joilla voi olla erityistä merkitystä eri aloille.

Muita näkökohtia

62. Yritysten ei tulisi solmia liikesuhdetta, jos ne eivät pysty noudattamaan asiakkaan tuntemista koskevia velvoitteitaan, jos ne eivät ole vakuuttuneita liikesuhteen tarkoituksen ja luonteen laillisuudesta tai jos ne eivät ole vakuuttuneita voivansa tehokkaasti hallita riskiä tulla käytetyksi rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Jos tällainen liikesuhde on jo olemassa, yritysten olisi lopetettava se tai keskeytettävä liiketoimet siihen saakka, kunnes liikesuhde voidaan lopettaa soveltaen tarvittaessa lainvalvontaviranomaisten ohjeita.
63. Jos yrityksillä on perustellut syyt epäillä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen yritystä, yritysten on ilmoitettava siitä rahanpesun selvittelykeskukselle.
64. Yritysten on syytä huomata, että riskiperusteisen lähestymistavan soveltaminen ei itsessään edellytä yritysten kieltäytyvän tai lopettavan liikesuhteita kaikkien sellaisiin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden kanssa, joihin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski, koska yksittäiseen liikesuhteeseen liittyvä riski voi vaihdella samankin ryhmän sisällä.

Seuranta ja tarkistaminen

Riskiarvio

65. Yritysten olisi tarkistettava yksittäisiin liikesuhteisiin ja satunnaisiin liiketoimiin liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä sekä taustatekijöitä koskevia arvioitaan varmistaakseen, että niiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviot ovat ajan tasalla ja tarkoituksenmukaisia. Yritysten olisi arvioitava liikesuhteen jatkuvan seurannan kautta saatuja tietoja ja harkittava, vaikuttavatko ne riskinarviointiin.
66. Yritysten olisi myös varmistettava, että niillä on käytössään järjestelmät ja valvontatoimenpiteet, joilla ne voivat tunnistaa kehityksessä olevia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä, arvioida näitä riskejä ja tarvittaessa sisällyttää ne viipymättä sekä liiketoiminnan laajuisiin että yksittäisiin riskiarvioihin.
67. Järjestelmiä ja valvontatoimenpiteitä, joita yritykset voivat käyttää kehityksessä olevien riskien tunnistamiseen, ovat esimerkiksi seuraavat:
- Prosessit, joilla varmistetaan sisäisten tietojen säännöllinen tarkistaminen kehityssuuntien ja kehityksessä olevien ongelmien tunnistamiseksi koskien sekä yksittäisiä liikesuhteita että yrityksen liiketoimintaa.
  - Prosessit, joilla varmistetaan, että yritys tarkistaa säännöllisesti tärkeät tietolähteet, kuten ne, jotka on mainittu näiden ohjeiden kohdissa 15 ja 16. Yritysten olisi erityisesti
    - i. tarkistettava säännöllisesti tiedotusvälineiden raportit niiltä aloilta tai lainkäyttöalueilta, joilla yritys toimii
    - ii. tarkistettava säännöllisesti lainvalvontaviranomaisten varoitukset ja raportit
    - iii. varmistettava, että yritys saa tietoa terrorismivaroituksista ja pakoteregimeistä heti, kun ne julkaistaan, esimerkiksi tarkastelemalla säännöllisesti terrorismivaroituksia ja seuraamalla pakoteregiiimpäivityksiä
    - iv. tarkistettava säännöllisesti toimivaltaisten viranomaisten laatimia aihekohtaisia katsauksia ja vastaavia julkaisuja.
  - Prosessit, joilla kerätään ja tarkastellaan tietoja uusia tuotteita koskevista riskeistä.
  - Tapaamiset muiden alan edustajien ja toimivaltaisten viranomaisten kanssa (esim. neuvottelut, konferenssit ja koulutukset) sekä prosessit, joilla tuloksista kerrotaan henkilöstölle.
  - Yrityksen sisäisen tietojenvaihtokulttuurin ja vahvan yritysetiikan luominen.
68. Yritysten olisi otettava käyttöön esimerkiksi seuraavanlaisia järjestelmiä ja valvontatoimenpiteitä varmistaakseen, että sekä yksittäiset että liiketoiminnan laajuiset riskiarviot pysyvät ajan tasalla:

- Riskiarvion seuraavan päivitysajankohdan päättäminen, esimerkiksi vuosittain maaliskuun 1. päivänä. Näin varmistetaan, että uudet tai kehityksessä olevat riskit sisällytetään riskiarvioihin. Jos yritys tietää, että uusi riski on syntynyt tai että olemassa oleva riski on lisääntynyt, tämän pitäisi näkyä riskiarvioissa mahdollisimman nopeasti.
  - Riskiarvioihin vaikuttavien seikkojen tarkka kirjaaminen koko vuoden ajan, esimerkkinä sisäiset ilmoitukset epäilyttävistä liiketoimista, veloitteiden laiminlyönnit ja henkilöstöltä saadut tiedot.
69. Alkuperäisten riskiarvioiden tavoin myös riskiarvioon tehdyn päivityksen ja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden mukautusten olisi oltava oikeassa suhteessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiin.

Järjestelmät ja kontrollit

70. Yritysten olisi varmistettava että niiden riskienhallintajärjestelmät ja kontrollit ovat tehokkaita ja oikeasuhteisia etenkin oikeatasoisten asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden soveltamisen osalta.

Tietojen säilyttäminen

71. Yritysten olisi kirjattava ja dokumentoitava liikesuhteista tehdyt riskiarviot sekä tarkistusten ja seurannan myötä riskiarvioihin tehdyt muutokset sen varmistamiseksi, että yritys voi osoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle riskiarvioiden ja riskienhallinnan toimenpiteiden olevan riittäviä.

III osasto – Alakohtaiset ohjeet

---

72. III osaston alakohtaiset ohjeet täydentävät II osaston yleisiä ohjeita. Ne tulee lukea yhdessä II osaston ohjeiden kanssa.
73. III osaston luvuissa kuvatut riskitekijät eivät ole tyhjentäviä. Yritysten olisi muodostettava kokonaiskuva tilanteeseen liittyvästä riskistä ja huomattava, että yksittäiset riskitekijät eivät välttämättä siirrä liikesuhdetta tai satunnaista liiketoimea korkeamman tai vähäisemmän riskin riskiluokkaan.
74. III osaston jokaisessa luvussa annetaan esimerkkejä asiakkaan tuntemista koskevista toimenpiteistä, joita yritysten olisi sovellettava riskiperusteisesti suuririskisissä tilanteissa sekä vähäriskisissä tilanteissa kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa. Esimerkit eivät ole tyhjentäviä, ja yritysten olisi päätettävä kaikkein asianmukaisimmista asiakkaan tuntemista koskevista toimenpiteistä tunnistamansa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitason ja -tyypin mukaisesti.

1 luku: Alakohtaiset ohjeet kirjeenvaihtajapankeille

75. Tämän luvun ohjeet koskevat direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 8 kohdan a alakohdassa määriteltyjä kirjeenvaihtajapankkisuhteita. Direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 8 kohdan b alakohdassa määriteltyjä muita kirjeenvaihtajasuhteita tarjoavien yritysten olisi sovellettava näitä ohjeita tarpeen mukaan.
76. Kirjeenvaihtajapankkisuhteessa kirjeenvaihtaja tarjoaa pankkipalveluita vastapuolelle joko päämiesten välisesti tai vastapuolen asiakkaan puolesta. Kirjeenvaihtajalla ei yleensä ole liikesuhdetta vastapuolen asiakkaiden kanssa, eikä kirjeenvaihtaja yleensä tiedä heidän henkilöllisyyttään tai taustalla olevan liiketoimen luonnetta tai taustaa, elleivät nämä tiedot sisälly maksutoimeksiantoon.
77. Pankkien olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä ja toimenpiteitä näiden ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden ja toimenpiteiden ohella.

Riskitekijät

Tuotteeseen, palveluun ja liiketoimeen kytkeytyvät riskitekijät

78. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:
- Tiliä voivat käyttää muut vastapuolipankit, joilla on suora suhde vastapuoleen, mutta ei kirjeenvaihtajaan (maksujen välittäjä), mikä tarkoittaa, että kirjeenvaihtaja tarjoaa epäsuorasti palveluita muille pankeille, jotka eivät ole vastapuolena toimivia pankkeja.
  - Tiliä voivat käyttää muut vastapuolen konsernin yksiköt, joita ei tunneta kirjeenvaihtajasuhteessa edellytetyllä tavalla
  - Palveluun kuuluu maksujenvälitystilin (payable-through-account-tili) avaaminen, jonka avulla vastapuolen asiakkaat voivat suorittaa maksuja suoraan vastapuolen tililtä.
79. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:
- Suhde rajoittuu SWIFT RMA -ominaisuuteen, joka on suunniteltu finanssilaitosten välisen yhteydenpidon hallintaan. SWIFT RMA -suhteessa vastapuolella ei ole maksutilisuhdetta.
  - Pankit toimivat pikemminkin päämiesten välillä kuin käsittelevät liiketoimia taustalla olevien asiakkaidensa puolesta. Esimerkkinä kahden pankin väliset valuutanvaihtopalvelut, joissa liiketoimintaa harjoitetaan pankkien välillä ja joissa liiketoimen tapahtumahyvitykseen ei sisälly maksua kolmannelle osapuolelle. Kyseisissä tapauksissa liiketoimi tehdään vastapuolena toimivan pankin omaan lukuun.
  - Liiketoimi koskee arvopapereiden myymistä, ostamista tai panttaamista säännellyillä markkinoilla, esimerkiksi toimimalla tai käyttämällä arvopaperisäilyttäjää, jolla on suora pääsy yleensä paikallisen osallistujan kautta EU:n tai EU:n ulkopuoliseen arvopapereiden selvitysjärjestelmään.

Asiakkaaseen liittyvät riskitekijät

80. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Vastapuolen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevat toimintaperiaatteet sekä niiden täytäntöönpanemiseksi käytetyt järjestelmät ja kontrollit eivät täytä direktiivin (EU) 2015/849 vaatimuksia.
- Vastapuoli ei ole riittävän rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonnan kohteena.
- Vastapuoli, sen emoyhtiö tai vastapuolen kanssa samaan konserniin kuuluva yritys on äskettäin ollut seuraamusmenettelyn kohteena riittämättömien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelyjen ja/tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisenvelvoitteiden rikkomisen vuoksi.
- Vastapuoli harjoittaa merkittävää liiketoimintaa aloilla, joihin liittyy suuri rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Vastapuoli harjoittaa esimerkiksi merkittävää rahanvälitystoimintaa tai liiketoimintaa tietyjen rahanvälityspalvelujen tarjoajien tai rahanvaihtoyritysten puolesta, ulkomailla asuvien tahojen kanssa tai muussa kuin sijaintimaansa valuutassa.
- Vastapuolen johdossa tai omistajissa on poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä, etenkin, kun poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä on merkittävää vaikutusvaltaa vastapuolella, kun poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön maine, lahjomattomuus tai sopivuus johtokunnan jäseneksi tai keskeisistä toiminnoista vastaavaksi henkilöksi herättää huolta tai kun poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö on lainkäyttöalueelta, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin, joissa lahjonnan katsotaan olevan järjestelmällistä tai laajalle levinnyttä.
- Vastapuolen kanssa olevan liikesuhteen historia herättää huolta esimerkiksi siksi, että liiketoimien lukumäärä ei vastaa sitä, mitä kirjeenvaihtaja vastapuolen luonteesta ja koosta tietämänsä perusteella voisi odottaa.

81. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä: kirjeenvaihtaja on vakuuttunut siitä, että

- vastapuolen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevat kontrollit ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 vaatimusten mukaisia
- vastapuoli kuuluu samaan konserniin kuin kirjeenvaihtaja, ei ole lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski ja noudattaa tehokkaasti konsernin rahanpesun estämistä koskevia standardeja, jotka ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 vaatimusten mukaisia.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen liittyvät riskitekijät

82. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Vastapuoli on lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin,
  - joissa esiintyy merkittävä määrä lahjontaa ja/tai rahanpesun esirikoksia
  - joiden oikeus- ja tuomioistuinjärjestelmällä ei ole riittäviä valmiuksia syyttää kyseisistä rikoksista
  - joissa ei ole tehokasta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa valvontaa.¹⁸
- Vastapuoli harjoittaa merkittävää liiketoimintaa sellaisten asiakkaiden kanssa, jotka sijaitsevat lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski.
- Vastapuolen emoyhtiön päätoimipaikka sijaitsee tai on rekisteröity lainkäyttöalueelle, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski.

83. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Vastapuoli sijaitsee ETA-jäsenmaassa.
- Vastapuoli sijaitsee kolmannessa maassa, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat vaatimukset ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 mukaisia ja joka täytäntöönpanee tehokkaasti vaatimukset (kirjeenvaihtajien on kuitenkin huomattava, että tämä ei poista niiltä velvoitetta soveltaa direktiivin (EU) 2015/849 19 artiklassa säädettyjä tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä).

Toimenpiteet

84. Kaikkien kirjeenvaihtajien on sovellettava asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä riskiperusteisesti vastapuoleen, joka on kirjeenvaihtajan asiakas.¹⁹ Tämä tarkoittaa, että kirjeenvaihtajien on:

- Tunnistettava ja todennettava vastapuolen ja sen tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyys. Kirjeenvaihtajien olisi osana tätä hankittava riittävästi tietoa vastapuolen liiketoiminnasta ja maineesta selvittääkseen, että vastapuoleen liittyvä rahanpesun riski ei ole lisääntynyt. Kirjeenvaihtajien olisi erityisesti:
  - i. Hankittava tietoa vastapuolen johtajistosta ja tarkasteltava vastapuolen johdon tai omistajien yhteyksiä poliittisesti vaikutusvaltaisiin tai suuririskisiin henkilöihin ja näiden yhteyksien merkitystä talousrikistorjunnan näkökulmasta.
  - ii. Harkittava riskiperusteisesti, olisiko tarkoituksenmukaista hankkia tietoa vastapuolen pääliiketoiminnasta, asiakaskunnasta ja sen rahanpesun torjuntaa koskevista järjestelmistä ja kontroleista (mukaan lukien julkisesti saatavilla olevat tiedot viimeaikaisista rahanpesun estämisen laiminlyönneistä aiheutuneista

¹⁸ Katso myös II osasto, kohdat 22–27.

¹⁹ Direktiivin (EU) 2015/849 13 artikla.

hallinnollisista tai rikosoikeudellisista seuraamuksista). Jos vastapuoli on sivuliike, tytäryhtiö tai osakkuusyhtiö, kirjeenvaihtajien olisi tarkasteltava myös emoyhtiön asemaa, mainetta ja rahanpesun estämisen kontroleja.

- sovittava ja dokumentoitava tarjotun palvelun luonne ja tarkoitus sekä jokaisen laitoksen tehtävät. Tämä voi sisältää liikesuhteen laajuuden sekä toimitettavien tuotteiden ja palvelujen määrittämisen ja sen, miten ja kenen toimesta kirjeenvaihtajapalveluja voidaan käyttää (esim. voivatko toiset pankit käyttää toimitilaa liikesuhteen aikana).
  - Seurattava liikesuhdetta sekä liiketoimia vastapuolen riskiprofiilissa tapahtuvien muutosten tunnistamiseksi ja epätavallisen tai epäilyttävän käyttäytymisen havaitsemiseksi, mukaan lukien toimet, jotka eivät ole yhdenmukaisia tarjottujen palveluiden tarkoituksen kanssa tai jotka ovat vastoin kirjeenvaihtajan ja vastapuolen välisiä sitoumuksia. Jos kirjeenvaihtajapankki antaa vastapuolen asiakkaille suoran pääsyn tileille (esim. maksujenvälitystililt, payable-through-accounts, tai sisäkkäiset tilit), sen olisi suoritettava liikesuhteen tehostettua jatkuvaa seuranta. Kirjeenvaihtajapankkitoiminnan luonteesta johtuen jälkikäteinen seuranta on normaalia seuranta.
  - Varmistettava, että vastapuolen hankkimat asiakkaan tuntemistiedot ovat ajan tasalla.
85. Kirjeenvaihtajien on myös selvitettävä, että vastapuoli ei salli pöytälaatikkopankkien käyttävän sen tilejä,²⁰ kuten direktiivin (EU) 2015/849 24 artiklassa säädetään. Tähän voi sisältyä se, että kirjeenvaihtaja pyytää vastapuolelta vahvistuksen siitä, että se ei toimi pöytälaatikkopankkien kanssa, kirjeenvaihtaja saa nähtäväkseen vastapuolen toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen asiaan liittyvät keskeiset kohdat tai että kirjeenvaihtaja tarkastelee julkisesti saatavilla olevaa tietoa, kuten säännöksiä, jotka kieltävät pöytälaatikkopankkien palvelemisen.
86. Direktiivin (EU) 2015/849 19 artikla edellyttää, että kirjeenvaihtaja soveltaa rajat ylittävässä kirjeenvaihtajasuhteissa vastapuolena toimivan kolmannen maan laitoksen kanssa direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklassa säädettyjen asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden lisäksi tiettyjä tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä.
87. Direktiivi (EU) 2015/849 ei edellytä, että kirjeenvaihtajat soveltaisivat asiakkaan tuntemista koskevia menettelyjä vastapuolen yksittäisiin asiakkaisiin.
88. Kirjeenvaihtajien olisi otettava huomioon, että kansainvälisten järjestöjen tarjoamia asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia kyselykaavakkeita ei ole yleensä suunniteltu erityisesti kirjeenvaihtajille direktiivin (EU) 2015/849 mukaisten velvoitteiden noudattamisen avuksi. Harkitessaan näiden kyselykaavakkeiden käyttöä kirjeenvaihtajien olisi arvioitava, riittävätkö ne direktiivin (EU) 2015/849 mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi ja ovatko lisätoimenpiteet tarpeen.

²⁰ Direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 17 kohta.

ETA:n ulkopuolisissa maissa sijaitsevat vastapuolet

89. Jos vastapuoli sijaitsee kolmannessa maassa, direktiivin (EU) 2015/849 19 artikla edellyttää, että kirjeenvaihtajat soveltavat direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklassa säädettyjen asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden lisäksi tiettyjä tehostetun asiakkaan tuntemisen edellyttämiä toimenpiteitä.
90. Kirjeenvaihtajien on sovellettava kaikkia näitä tehostetun asiakkaan tuntemisen toimenpiteitä ETA:n ulkopuolisissa maissa sijaitseviin vastapuoliin, mutta kirjeenvaihtajat voivat mitoittaa toimenpiteiden laajuuden riskiperusteisesti. Esimerkiksi vastapuolen rahanpesun estämistä koskevien kontrollien arviointia ei välttämättä tarvitse suorittaa täysin yksityiskohtaisesti, jos kirjeenvaihtaja on asianmukaisen tutkinnan perusteella vakuuttunut vastapuolen sijaitsevan kolmannessa maassa, jossa on tehokas rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisyjärjestelmä ja jossa vaatimusten noudattamista valvotaan tehokkaasti, ja että ei ole syytä epäillä vastapuolen rahanpesun estämistä koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelyjen olevan riittämättömiä tai äskettäin todettu sellaisiksi.
91. Kirjeenvaihtajien olisi dokumentoitava aina asianmukaisesti asiakkaan tuntemista ja tehostettua tuntemista koskevat toimenpiteensä sekä päätöksentekoprosessinsa.
92. Direktiivin (EU) 2015/849 19 artikla edellyttää kirjeenvaihtajien suorittavan riskialttiuteen perustuvia toimenpiteitä, kuten seuraavaa:
- Keräävän riittävät tiedot vastapuolena toimivasta laitoksesta kattavan käsityksen saamiseksi tämän liiketoiminnan luonteesta ja sen määrittämiseksi, missä määrin vastapuolen liiketoiminta altistaa kirjeenvaihtajan suuremmalle rahanpesun riskille. Tähän olisi kuuluttava käsitys ja riskiarvio vastapuolen asiakaskunnan luonteesta ja niistä toimista, joita vastapuoli aikoo suorittaa kirjeenvaihtajatilin kautta.
  - Määrittävän julkisesti saatavilla olevien tietojen perusteella laitoksen maineen ja valvonnan laadun. Tämä tarkoittaa sitä, että kirjeenvaihtajan olisi arvioitava missä määrin se voi olla tyytyväinen siihen, että vastapuolen rahanpesun estämisvelvoitteiden noudattamista valvotaan riittävästi. Arvioinnissa voi olla apua useista julkisesti saatavilla olevista lähteistä, kuten FATF:n tai FSAP:n arvioista, jotka sisältävät tehokasta valvontaa käsitteleviä osioita.
  - Arvioivan vastapuolena toimivan laitoksen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia kontroleja. Tämä merkitsee sitä, että kirjeenvaihtajan olisi suoritettava laadullinen arviointi vastapuolen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevasta kontrollikehyksestä, jäljennöksen hankkiminen vastapuolen rahanpesun torjuntaa koskevista toimintaperiaatteista ja menettelyistä ei ole yksin riittävä. Tämä arvio olisi dokumentoitava asianmukaisesti. Jos riski on erittäin suuri, ja etenkin, jos kirjeenvaihtajapankkitoimien määrä on huomattava, kirjeenvaihtajan olisi harkittava riskiperusteisen lähestymistavan mukaisesti paikan päälle tehtäviä vierailuja ja/tai pistokokeita, jotta se voi vakuuttua vastapuolen rahanpesun torjuntaa koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen tehokkaasta täytäntöönpanosta.

- Saavan ylemmän johdon hyväksynnän ennen uuden kirjeenvaihtajasuhteen aloittamista direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 12 kohdan mukaisesti. Hyväksynnän antavan ylemmän johtajan ei tule olla kirjeenvaihtajasuhteesta vastuussa oleva henkilö. Mitä suurempi riski suhteeseen liittyy, sitä korkeampi asema hyväksynnän antavalla johtajalla olisi oltava. Kirjeenvaihtajien olisi ilmoitettava ylemmälle johdolle suuririskisistä kirjeenvaihtajapankkisuhteista ja toimista, joita kirjeenvaihtaja toteuttaa hallitakseen riskiä tehokkaasti.
- Dokumentoida kullekin laitokselle kuuluvat tehtävät. Tämä voi sisältyä kirjeenvaihtajan vakioehtoihin, mutta kirjeenvaihtajien olisi määritettävä kirjallisesti, miten ja kenen toimesta kirjeenvaihtajapalveluja voidaan käyttää (esim. voivatko toiset pankit käyttää ko. palvelua liikesuhteen aikana) ja mitkä ovat vastapuolen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat tehtävät. Jos suhteeseen liittyvä riski on suuri, kirjeenvaihtajan voi olla asianmukaista varmistua esimerkiksi liiketoimien jälkikäteisellä seurannalla siitä, että vastapuoli täyttää sopimuksen mukaiset tehtävävastuunsa.
- Varmistavan maksujenvälitystilien ja sisäkkäisten tilien osalta, että vastapuolena toimiva luotto- tai finanssilaitos on todentanut niiden asiakkaiden henkilöllisyyden, jotka pääsevät suoraan käyttämään kirjeenvaihtajalaitoksen tilejä, ja noudattanut näiden osalta jatkuvaa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta ja että se pystyy pyynnöstä toimittamaan merkitykselliset asiakkaan tuntemistiedot kirjeenvaihtajalaitokselle. Kirjeenvaihtajien olisi hankittava vastapuolelta vahvistus siitä, että relevantit tiedot toimitetaan pyynnöstä.

ETA-maissa sijaitsevat vastapuolet

93. Jos vastapuoli sijaitsee ETA-maassa, direktiivin (EU) 2015/849 19 artiklaa ei sovelleta. Kirjeenvaihtaja on silti velvollinen soveltamaan direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan mukaisia riskialttiuteen perustuvia asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä.
94. Jos ETA-jäsenmaassa sijaitsevaan vastapuoleen liittyvä riski on lisääntynyt, kirjeenvaihtajien on sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä direktiivin (EU) 2015/849 18 artiklan mukaisesti. Tällaisessa tapauksessa kirjeenvaihtajien olisi harkittava vähintään joidenkin direktiivin (EU) 2015/849 19 artiklassa, etenkin 19 artiklan a ja b kohdissa, kuvattujen tehostettujen asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden soveltamista.

2 luku: Alakohtaiset ohjeet vähittäispankeille

95. Näissä ohjeissa vähittäispankkitoiminta tarkoittaa pankkipalveluiden tarjoamista luonnollisille henkilöille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille. Vähittäispankkituotteita ja -palveluita ovat esimerkiksi käyttötilit, kiinnelainat, säästötilit, kulutusluotot, määräaikaishainat ja lainajärjestelyt.
96. Tarjottujen tuotteiden ja palveluiden luonteesta, helposta saatavuudesta ja usein suuresta liiketoimien ja liikesuhteiden määrästä johtuen vähittäispankkitoiminta on altis terrorismin rahoittamiselle ja kaikille rahanpesuprosessin vaiheille. Samalla vähittäispankkitoimintaan liittyvien liikesuhteiden ja liiketoimien määrä voi tehdä yksittäisiin liikesuhteisiin liittyvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamisesta ja epäilyttävien liiketoimien havaitsemisesta erityisen haastavaa.
97. Pankkien olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä ja toimenpiteitä näiden ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden ja toimenpiteiden ohella.

Riskitekijät

Tuotteeseen, palveluun ja liiketoimeen kytkeytyvät riskitekijät

98. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:
- anonymiteettiä edistävät tuotteen ominaisuudet
  - tuote mahdollistaa kolmansien osapuolten suorittamat maksut tilanteissa, joissa kolmannet osapuolet eivät ole osallisina tai joita ei ole tunnistettu etukäteen ja joissa kolmansien osapuolten suorittamat maksut eivät ole odotettavissa, kuten kiinnelainoissa tai lainoissa
  - tuote ei aseta rajoituksia liikevaihdolle tai rajat ylittävälle liiketoimille tai tuotteessa on muita vastaavia ominaisuuksia
  - uudet tuotteet ja uudet liiketoimintakäytännöt, mukaan lukien uudet jakelumekanismit, sekä uusiin ja olemassa oleviin tuotteisiin käytetyt uudet tai kehitymässä olevat teknologiat, joita ei vielä täysin tunneta näiden tuotteiden yhteydessä
  - lainat (mukaan lukien kiinnelainat), joiden vakuutena on omaisuuden arvo toisella lainkäyttöalueella, erityisesti maissa, joissa on vaikeaa vahvistaa asiakkaan laillinen omistusoikeus vakuuteen tai todentaa lainan takaajien henkilöllisyys
  - liiketoimien epätavallisen suuri määrä tai arvo.
99. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:
- Tuotteen toimivuus on rajoitettu, jos kyseessä on esimerkiksi
    - i. määräaikainen talletustuote, jossa on matala talletusraja

- ii. tuote, jonka etuja ei voi realisoida kolmannen osapuolen hyväksi
  - iii. tuote, jonka edut ovat realisoitavissa vain pitkällä aikavälillä tai tiettyyn tarkoitukseen, kuten eläkkeeseen tai kiinteistön ostoon
  - iv. arvoltaan vähäinen laina, mukaan lukien sellainen, jonka ehtona on tietyn kulutushyödykkeen tai -palvelun osto
  - v. arvoltaan vähäinen tuote, mukaan lukien vuokrasopimus, jossa omistuksen laillinen tai tosiasiallinen omistajuus ei siirry asiakkaalle ennen sopimussuhteen päättymistä tai ei ollenkaan.
- Tuote on tarkoitettu vain tietyille asiakasryhmille, kuten eläkeläisille, lapsen puolesta tuotetta käyttäville vanhemmille tai alaikäisille täysi-ikäistymiseen asti.
  - Maksut on suoritettava asiakkaan nimissä olevalta tililtä luotto- tai finanssilaitoksessa, jota koskevat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 mukaiset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisvaatimukset.
  - Liikasuoritusten mahdollisuutta ei ole.

Asiakkaaseen kytkeytyvät riskitekijät

100. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Asiakkaan luonne, esimerkiksi:
  - i. Asiakas on yritys, jonka toimintaan liittyy paljon käteissuorituksia.
  - ii. Asiakas on yritys, johon liittyy suurempi rahanpesun riski, esimerkiksi tietyt rahanvälityspalvelujen tarjoajat ja rahapeliyhtiöt.
  - iii. Asiakas on yritys, johon liittyy suurempi lahjonnan riski, yritys toimii esimerkiksi kaivosteollisuuden tai asekaupan alalla.
  - iv. Asiakas on voittoa tavoittelematon järjestö, joka tukee sellaisia lainkäyttöalueita, joihin liittyy lisääntynyt terrorismin rahoittamisen riski.
  - v. Asiakas on uusi yritys, jolla ei ole riittävää yritysprofiilia tai näyttöä toiminnastaan.
  - vi. Asiakas asuu ulkomailla. Pankkien on syytä huomata, että direktiivin 2014/92/EU 16 artikla antaa Euroopan unionissa laillisesti asuville kuluttajille oikeuden perusmaksutilin avaamiseen. Oikeutta avata ja käyttää perusmaksutiliä sovelletaan kuitenkin vain siltä osin kuin pankkien noudattamien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisvelvoitteet sallivat, eikä se poista pankkien velvoitetta tunnistaa ja arvioida rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä, mukaan lukien

riski, joka liittyy siihen, että asiakas ei ole sen jäsenvaltion asukas, jossa pankki sijaitsee.²¹

vii. Asiakkaan tosiasiallista omistajaa ja edunsaajaa on vaikea tunnistaa, koska asiakkaan omistusrakenne on epätavallinen, kohtuuttoman monimutkainen tai vaikeaselkoinen tai asiakas laskee liikkeelle haltijaosakkeita.

- Asiakkaan käyttäytyminen, esimerkiksi:
  - i. Asiakas ei ole halukas toimittamaan asiakkaan tuntemisvelvoitteen edellyttämiä tietoja tai vaikuttaa välttelevän tarkoituksellisesti henkilökohtaista asiointia.
  - ii. Asiakkaan todiste henkilöllisyydestään ei ole standardimuotoinen ilman ilmeistä syytä.
  - iii. Asiakkaan käyttäytyminen tai liiketoimien määrä ei ole sen asiakasluokituksen mukaista, johon hän kuuluu tai se on odottamatonta niiden tietojen perusteella, jotka asiakas on antanut tilin avauksen yhteydessä.
  - iv. Asiakkaan käyttäytyminen on epätavallista: asiakas esimerkiksi yllättäen ja ilman järkevää selitystä nopeuttaa sovittua takaisinmaksuaikataulua maksamalla joko kertasuorituksia tai ennenaikaisesti; tallettaa tai vaatii saada nostaa arvoltaan suuria seteleitä ilman selvää syytä; lisää aktiivisuuttaan hiljaisen kauden jälkeen; tai suorittaa liiketoimia, joilla ei vaikuta olevan taloudellista perustetta.

101. Seuraava tekijä voi osaltaan vähentää riskiä: ..

- Asiakas on pitkäaikainen asiakas, jonka aiemmat liiketoimet eivät ole herättäneet epäilyksiä tai huolta, ja asiakkaan haluama tuote tai palvelu vastaa asiakkaan riskiprofiilia.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen kytkeytyvät riskitekijät²²

102. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä: .

- Asiakkaan varat ovat peräisin henkilökohtaisista tai yrityksen yhteyksistä lainkäyttöalueisiin, joihin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski.
- Maksunsaaja sijaitsee lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin, joiden tiedetään rahoittavan tai tukevan terroristista toimintaa tai joissa tiedetään toimivan terrorismirikoksiin syyllistyviä ryhmiä, sekä lainkäyttöalueisiin, joihin on

²¹ Euroopan pankkiviranomaisen EPV:n julkaisema lausunto asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden soveltamisesta asiakkaisiin, jotka ovat turvapaikanhakijoita suuremman riskin kolmansista maista tai alueilta on luettavissa osoitteessa <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>

²² Katso myös II osasto.

kohdistettu talouspakotteita, vientikieltoja tai terrorismia, terrorismin rahoittamista tai joukkotuhoaseita koskevia toimenpiteitä.

103. Seuraava tekijä voi osaltaan vähentää riskiä:

- Liiketoimeen liittyvillä mailla on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisyjärjestelmä, joka on vähintään direktiivin (EU) 2015/849 vaatimusten mukainen, ja maissa esiintyy vähän esirikoksia.

Jakelukanavaan kytkeytyvät riskitekijät

104. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Ilman henkilökohtaista läsnäoloa toteutettavat liikesuhteet, joissa ei käytetä asianmukaisia lisäsuojatoimia, kuten sähköisiä allekirjoituksia, asetuksen (EU) N:o 910/2014 mukaisesti myönnettyjä sähköisiä tunnistusvarmenteita ja toisena henkilönä esiintymällä tehtävien petosten torjuntaan liittyviä tarkastuksia.
- Tukeutuminen kolmannen osapuolen asiakkaan tuntemista koskeviin toimenpiteisiin tilanteissa, joissa pankilla ei ole pitkäaikaista suhdetta kolmanteen osapuoleen.
- Uudet jakelukanavat, joita ei ole vielä testattu.

105. Seuraava tekijä voi osaltaan vähentää riskiä:

- Tuote on vain saatavilla vain sellaisille asiakkaille, jotka täyttävät kansallisten viranomaisten säätämät kelpoisuusehdot, kuten valtion maksamien etuuksien saajat tai kun on kyse jäsenvaltion rekisteröidyille lapsille suunnatusta talletustuotteesta.

Toimenpiteet

106. Jos pankit käyttävät automatisoituja järjestelmiä yksittäiseen liikesuhteeseen tai satunnaiseen liiketoimeen liittyvän rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskin ja epäilyttävien liiketoimien tunnistamiseen, niiden olisi varmistettava, että järjestelmät ovat tarkoitukseen sopivia II osastossa esitettyjen kriteerien mukaisesti. Automatisoitujen tietojärjestelmien käytön ei tulisi koskaan katsoa korvaavan henkilökunnan tarkkaavaisuutta.

Tehostettu asiakkaan tunteminen

107. Jos liikesuhteeseen tai satunnaiseen liiketoimeen liittyvä riski on lisääntynyt, pankkien on sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä.²³ Näihin voi sisältyä:

- Asiakkaan ja tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden todentaminen useammasta kuin yhdestä luotettavasta ja riippumattomasta lähteestä.
- Seuraavien henkilöiden tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen: muut osakkeenomistajat, jotka eivät ole asiakkaan tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia, tai

²³ Direktiivin (EU) 2015/849 18 artikla.

luonnolliset henkilöt, joilla on valtuudet käyttää tiliä tai antaa ohjeita varojen tai arvopapereiden siirrosta.

- Lisätietojen hankkiminen asiakkaasta ja liikesuhteen luonteesta ja tarkoituksesta asiakasprofiilin täydentämiseksi, esimerkiksi etsimällä tietoa julkisista lähteistä tai kielteisestä uutisoinnista tai teettämällä kolmannella osapuolella selvityksen. Pankit voivat etsiä esimerkiksi seuraavanlaisia tietoja:
  - i. asiakkaan liiketoiminnan tai työsuhteen luonne
  - ii. asiakkaan varallisuuden ja liikesuhteessa käytettyjen varojen alkuperä, niin että pankki voi olla kohtuullisen vakuuttunut niiden laillisuudesta
  - iii. liiketoimen tarkoitus, tarvittaessa myös asiakkaan varojen määränpää?
  - iv. tiedot yhteyksistä, joita asiakkaalla voi olla muihin lainkäyttöalueisiin (päätoimipaikat, toimitilat, sivuliikkeet jne.), ja henkilöistä, jotka voivat vaikuttaa asiakkaan toimintaan
  - v. jos asiakas sijaitsee toisessa maassa, syyn selvittäminen sille, miksi se hakee vähittäispankkipalveluita oman lainkäyttöalueensa ulkopuolelta.
- Liiketoimien seurantatiheyden lisääminen.
- Tietojen ja olemassa olevien asiakirjojen tarkistaminen ja tarvittaessa päivittäminen useammin. Jos liikesuhteeseen liittyvä riski on erityisen suuri, pankkien olisi arvioitava liikesuhde vuosittain.

Yksinkertaistettu asiakkaan tunteminen

108. Vähäriskisissä tilanteissa ja kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa pankit voivat soveltaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä, joita voivat olla:

sellaisten asiakkaiden, joihin sovelletaan lakimääräistä toimilupa- ja sääntelyjärjestelmää, henkilöllisyyden todentaminen asiakkaan ao. järjestelmään kuulumisen avulla, esim. hankkimalla tieto sääntelyviranomaisen julkisesta rekisteristä

- Asiakkaan ja tarvittaessa tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden todentaminen liikesuhdetta perustettaessa direktiivin (EU) 2015/849 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
- Olettaminen, että ETA-maan säännellyssä luotto- tai finanssilaitoksessa yksin tai jaetusti asiakkaan nimissä olevalta tililtä veloitettu maksu täyttää direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdissa säädetyt vaatimukset.
- Vaihtoehtoisten henkilöllisyyden todentamisen muotojen hyväksyminen, jotka täyttävät direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 1 kohdan a alakohdan kriteerit riippumattomasta ja luotettavasta lähteestä. Esimerkkinä asiakkaan saama kirje valtion virastolta tai muulta

luotettavalta julkiselta taholta, jos asiakas ei perustellusta syystä johtuen pysty toimittamaan tavanomaista henkilöllisyystodistusta ja edellyttäen, että epäilyksille ei ole aiheutta.

- Asiakkaan tuntemistietojen päivittäminen vain tietyt ehdot täyttävissä tilanteissa, kuten jos asiakas pyytää uutta tai suuririskisempää tuotetta tai jos asiakkaan käyttäytymisessä tai liiketoimia koskevassa profiilissa tapahtuu muutoksia, jotka viittaavat liikesuhteeseen liittyvän riskin lisääntymiseen.

Asiakasvaratilit

109. Jos pankin asiakas avaa asiakasvaratilin hallinnoidakseen varoja, jotka kuuluvat asiakkaan omille asiakkaille, pankin on sovellettava täysimääräisiä asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä, mukaan lukien asiakkaan asiakkaiden käsitteleminen asiakasvaratilille talletettujen varojen tosiasiallisina omistajina ja edunsaajina ja heidän henkilöllisyytensä todentaminen.

110. Jos on viitteitä siitä, että liikesuhteeseen liittyvä riski on suuri, pankkien on sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä tarpeen mukaan.²⁴

111. Pankit voivat kuitenkin kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa soveltaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä, jos liikesuhteeseen liittyvä riski on vähäinen ja alla esitettyjen edellytysten mukainen:

- Asiakas on ETA-valtiossa sijaitseva yritys, jota koskevat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisvelvoitteet, tai yritys, joka sijaitsee kolmannessa maassa, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisjärjestelmä on vähintään direktiivin (EU) 2015/849 vaatimusten mukainen ja että näiden vaatimusten noudattamista valvotaan tehokkaasti.
- Asiakas ei ole yritys vaan muu ETA-valtiossa sijaitseva ilmoitusvelvollinen, jota koskevat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisvelvoitteet ja jota valvotaan tehokkaasti velvoitteiden noudattamisessa.
- Liikesuhteeseen liittyvä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski on vähäinen sen arvon perusteella, jonka pankki on tehnyt muun muassa asiakkaan liiketoiminnasta, asiakkaan palvelemasta asiakaskunnasta ja niistä lainkäyttöalueista, joissa asiakkaan liiketoiminta on tekemississä.
- Pankki on vakuuttunut siitä, että asiakas soveltaa omiin asiakkaisiinsa ja asiakkaidensa tosiasiallisiin omistajiin ja edunsaajiin järeitä ja riskiperusteisia asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä (pankin voi olla tarkoituksenmukaista toteuttaa riskiperusteisia toimenpiteitä arvioidakseen asiakkaansa tuntemisvelvollisuutta koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelyjen riittävyyttä esimerkiksi olemalla suoraan yhteydessä asiakkaaseen).

²⁴ Direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 1 kohta ja 18 artiklan 1 kohta.

- Pankki on toteuttanut riskiperusteisesti toimia vakuuttuakseen siitä, että asiakas toimittaa pyynnöstä välittömästi asiakkaan tuntemista koskevat tiedot ja asiakirjat omista asiakkaistaan, jotka ovat asiakasvaratileillä olevien varojen tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia. Pankki on esimerkiksi sisällyttänyt asiaankuuluvat ehdot asiakkaan kanssa tehtyyn sopimukseen tai pistokokein testannut asiakkaan kykyä toimittaa asiakkaan tuntemistietoja pyynnöstä.

112. Jos edellytykset täyttyvät, pankki voi soveltaa asiakasvaratileihin esimerkiksi seuraavia yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä:

- asiakkaan sekä asiakkaan tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien (mutta ei asiakkaan asiakkaiden) tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen
- liikesuhteen tarkoituksen ja aiotun luonteen arviointi
- liikesuhteen jatkuva seuranta.

3 luku: Alakohtaiset ohjeet sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoille

113. Tämän luvun ohjeet koskevat direktiivin 2009/110/EY 2 artiklan 3 kohdassa määriteltyjä sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoita. Sähköiseen rahaan²⁵ liittyvä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitaso riippuu ensisijaisesti yksittäisten sähköisen rahan tuotteiden ominaisuuksista ja siitä, missä määrin sähköisen rahan liikkeeseenlaskijat käyttävät muita henkilöitä sähköisen rahan jakeluun ja lunastamiseen heidän puolestaan.²⁶

114. Sähköistä rahaa liikkeeseenlaskevien yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä ja toimenpiteitä näiden ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden ja toimenpiteiden ohella. III osaston 4 luvun rahanvälityspalveluiden tarjoajia koskevilla ohjeilla voi myös olla merkitystä tässä yhteydessä.

Riskitekijät

Tuotteeseen kytkeytyvät riskitekijät

115. Sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden olisi tarkasteltava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä, joka liittyy

- kynnysarvoihin
- rahoitusmenetelmiin sekä
- käyttö- ja vaihdantakelpoisuuteen.

116. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

²⁵ Direktiivin 2009/110/EY 2 artiklan 2 kohta.

²⁶ Direktiivin 2009/110/EY 3 artiklan 4 kohta.

- Kynnysarvot: tuote sallii
  - i. arvoltaan suuret tai rajoittamattomat maksut, lataukset tai lunastukset, mukaan lukien käteisnostot
  - ii. arvoltaan suuret maksut, lataukset tai lunastukset, mukaan lukien käteisnostot
  - iii. määrältään suurten tai rajoittamattomien varojen tallettamisen sähköisen rahan tuotteelle / tilille.
- Rahoitusmenetelmä: tuotetta voidaan
  - i. rahoittaa lataamalla tuotteelle rahaa anonymisti, esimerkiksi käteistä, anonymiä sähköistä rahaa tai sähköisen rahan tuotteita, jotka hyötyvät direktiivin (EU) 2015/849 12 artiklan poikkeuksesta
  - ii. rahoittaa tuntemattomilta kolmansilta osapuolilta saaduilla maksuilla
  - iii. rahoittaa muilla sähköisen rahan tuotteilla.
- Käyttö- ja vaihdantakelpoisuus:
  - i. tuote sallii henkilöiden väliset rahansiirrot
  - ii. lukuisat kauppiat ja myyntipisteet ovat hyväksyneet tuotteen maksuvälineeksi
  - iii. tuote on suunniteltu käytettäväksi maksuvälineenä erityisesti tavara- ja palvelukaupassa, joihin liittyy suuri talousrikosten riski, kuten verkossa tapahtuvassa uhkapelaamisessa
  - iv. tuotetta voidaan käyttää rajat ylittävissä liiketoimissa tai eri lainkäyttöalueilla
  - v. tuote on suunniteltu muiden kuin asiakkaiden käyttöön, esimerkkinä tietyt co-branding korttituotteet (mutta ei arvoltaan pienet lahjakortit)
  - vi. tuote sallii arvoltaan suuret käteisnostot.

117. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Kynnysarvot: tuote
  - i. asettaa alhaiset arvorajat maksuille, latauksille tai lunastuksille sekä käteisnostoille (yritysten on kuitenkin syytä huomata, että alhainen kynnysarvo ei välttämättä yksin riitä vähentämään terrorismin rahoittamisen riskiä)
  - ii. rajoittaa maksujen, latausten tai lunastusten sekä käteisnostojen lukumäärää tiettyinä ajanjaksona

- iii. rajoittaa varojen määrää, joka voidaan kerralla tallettaa sähköisen rahan tuotteelle/tilille.
- Rahoitus: tuote
- i. edellyttää, että varat ostoa tai uudelleenlatausta varten ovat todistettavasti peräisin ETA-maan luotto- tai rahalaitoksessa yksin tai jaetusti asiakkaan nimissä olevalta tililtä.
- Käyttö- ja vaihdantakelpoisuus: tuote
  - i. ei salli tai asettaa tiukat rajat käteisnostoille
  - ii. on käytettävissä vain kotimaassa
  - iii. on hyväksytty kauppiaiden ja myyntipisteiden toimesta, joiden määrä on rajoitettu ja joiden liiketoiminnan sähköisen rahan liikkeeseenlaskija tuntee
  - iv. on suunniteltu erityisesti niin, että sen käyttöä voidaan rajoittaa tavara- ja palvelukaupassa, joihin liittyy suuri talousrikosten riski
  - v. on hyväksytty rajattujen vähäriskisten palveluiden tai tuotteiden maksuvälineeksi.

Asiakkaaseen kytkeytyvät riskitekijät

118. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Asiakas ostaa useita sähköisen rahan tuotteita samalta liikkeeseenlaskijalta, uudelleenlataa tuotetta usein tai tekee useita käteisnostoja lyhyen ajan sisällä ja ilman taloudellista perustetta. Jos jakelijat (tai jakelijana toimivat asiamiehet) ovat itse ilmoitusvelvollisia, tämä koskee myös eri liikkeeseenlaskijoiden sähköisen rahan tuotteita, jotka on ostettu samalta jakelijalta.
- Asiakkaan liiketoimet ovat aina hieman kaikkien arvo-/suoritusrajojen alapuolella.
- Useat henkilöt, joiden henkilöllisyyttä liikkeeseenlaskija ei tiedä, vaikuttavat käyttävän tuotetta (esim. tuotetta käytetään useista IP-osoitteista samanaikaisesti).
- Asiakkaan tunnistetiedot, kuten kotiosoite, IP-osoite tai liitetyt pankkitilit muuttuvat usein.
- Tuotetta ei käytetä siihen tarkoitukseen, johon se on suunniteltu, vaan sitä käytetään esimerkiksi ulkomailla, vaikka se on tarkoitettu ostoskeskuksen lahjakortiksi.

119. Seuraava tekijä voi osaltaan vähentää riskiä:

- Tuote on vain tiettyjen asiakasryhmien saatavilla, esimerkkinä sosiaalietuuksien saajat tai henkilökunta yrityksessä, joka laskee tuotetta liikkeelle kattaakseen yrityskuluja.

Jakelukanavaan kytkeytyvät riskitekijät

120. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Verkossa ja ilman henkilökohtaista läsnäoloa tapahtuva jakelu ilman riittäviä suojatoimia, kuten sähköisiä allekirjoituksia, asetuksen (EU) N:o 910/2014 kriteerit täyttäviä sähköisiä tunnistamisasiakirjoja ja toisena henkilönä esiintymällä tehtävien petosten vastaisia toimenpiteitä.
- Jakelu välittäjien kautta, jotka eivät itse ole ilmoitusvelvollisia direktiivin (EU) 2015/849 tai sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla, jos sähköisen rahan liikkeeseenlaskija
  - i. antaa välittäjän tehtäväksi täyttää osan sähköisen rahan liikkeeseenlaskijan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntavelvoitteista
  - ii. ei ole vakuuttunut siitä, että välittäjällä on käytössään riittävät rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat järjestelmät ja kontrollit.
- Palvelujen segmentointi (jakaminen osiin) eli sähköisen rahan palveluiden tarjoaminen useiden toiminnallisesti riippumattomien palveluntarjoajien toimesta ilman asianmukaista valvontaa ja koordinoitua.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen kytkeytyvät riskitekijät²⁷

121. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Maksunsaaja tai tuotteeseen ladattavien varojen lähde on lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski. Yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin, joiden tiedetään rahoittavan tai tukevan terroristista toimintaa tai joissa tiedetään toimivan terrorismirikoksiin syyllistyviä ryhmiä, sekä lainkäyttöalueisiin, joihin on kohdistettu talouspakotteita, vientikieltoja tai terrorismia, terrorismin rahoittamista tai joukkotuhoaseita koskevia toimenpiteitä.

Toimenpiteet

122. Kansallinen lainsäädäntö voi mahdollistaa poikkeamisen asiakkaan ja tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta sekä liikesuhteen luonteen ja tarkoituksen arvioinnista tiettyjen sähköisen rahan tuotteiden osalta direktiivin (EU) 2015/849 12 artiklan mukaisesti.

123. Yritysten on syytä huomata, että direktiivin (EU) 2015/849 12 artiklan mukainen poikkeus ei koske velvoitetta suorittaa jatkuvaa liiketoimien ja liikesuhteen seurantaa, eikä se poista yritysten velvoitetta tunnistaa ja ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista. Tämä tarkoittaa, että yritysten olisi varmistettava, että ne hankkivat riittävästi tietoa asiakkaastaan tai tuotteensa kohderyhmästä, jotta ne voivat suorittaa tarkoituksenmukaista ja jatkuvaa liikesuhteen seurantaa.

124. Yritysten olisi otettava käyttöön esimerkiksi seuraavanlaisia valvontajärjestelmiä:

²⁷ Katso II osasto, kohdat 22–27.

- Liiketoimien seurantajärjestelmät, jotka havaitsevat poikkeavuudet tai epäilyttävät käyttäytymiskaavat, mukaan lukien tuotteen käyttö tavalla, johon sitä ei ole suunniteltu. Yritys voi pystyä poistamaan tuotteen käytöstä joko manuaalisesti tai sirun kontrolliominaisuuksien kautta, kunnes se on vakuuttunut siitä, että epäilykselle ei ole aiheutta.
- Järjestelmät, jotka tunnistavat ilmoitettujen ja havaittujen tietojen väliset erot, esimerkiksi ilmoitetun kotimaan ja sähköisesti tunnistetun IP-osoitteen eroavuudet.
- Järjestelmät, jotka vertailevat annettuja tietoja muista liikesuhteista säilytettyihin tietoihin ja jotka voivat tunnistaa kaavamaisuuksia, kuten samoja rahoitusvälineitä tai samoja yhteystietoja.
- Järjestelmät, jotka tunnistavat sen, käytetäänkö tuotetta tavara- ja palvelukaupassa, johon liittyy suuri talousrikosten riski.

Tehostettu asiakkaan tunteminen

125. Yritysten olisi sovellettava suuririskisessä tilanteessa esimerkiksi seuraavia tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä:

- Hankittava lisätietoja asiakkaasta tunnistuksen aikana, kuten tieto varojen alkuperästä.
- Sovellettava lisätoimenpiteitä asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden todentamiseksi käyttäen monipuolisemmin luotettavia ja riippumattomia lähteitä (esim. vertailevat tarkistukset verkkotietokannoista).
- Hankittava lisätietoja liikesuhteen aiotusta luonteesta, esimerkiksi kysymällä asiakkaalta heidän liiketoiminnastaan tai lainkäyttöalueista, jonne he aikovat siirtää sähköistä rahaa.
- Hankittava tietoja kauppiasta/maksunsaajasta, etenkin, jos sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalla on syytä epäillä, että sen tuotteita käytetään laittomien tai ikärajoitettujen tavaroiden ostoon.
- Tehtävä identiteettivarkauksiin liittyviä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että asiakas on henkilö, joka hän väittää olevansa.
- Sovellettava tehostettua asiakassuhteen ja yksittäisten liiketoimien seuranta.
- Selvitettävä varojen alkuperä ja/tai kohde.

Yksinkertaistettu asiakkaan tunteminen

126. Yritykset voivat kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa harkita yksinkertaistetun asiakkaan tuntemisvelvollisuuden soveltamista vähäriskisiin sähköisen rahan tuotteisiin, jotka eivät hyödy direktiivin (EU) 2015/849 12 artiklassa säädetystä poikkeuksesta.

127. Kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa yritykset voivat soveltaa vähäriskisissä tilanteissa esimerkiksi seuraavia yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä:

- Asiakkaan tai tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden todentamisen lykkääminen liikesuhteen aloittamisen jälkeiseen ajankohtaan tai kunnes tietty (alhainen) rahamääräinen raja ylittyy (sen mukaan, kumpi tapahtuu ensin). Rahamääräisen rajan ei tulisi ylittää 250 euroa, jos tuote ei ole ladattavissa uudelleen tai jos sitä voidaan käyttää muilla lainkäyttöalueilla tai rajat ylittävissä liiketoimissa. Kansallisen lainsäädännön sallissa raja voi olla 500 euroa (tässä tapauksessa tuotetta saa käyttää vain kotimaassa).
- Asiakkaan henkilöllisyyden todentaminen maksun perusteella, joka on veloitettu ETA-säännellyssä luotto- tai finanssilaitoksessa sijaitsevalta yksin tai jaetusti asiakkaan nimissä olevalta tililtä tai tililtä, jota asiakas todistetusti hallinnoi.
- Henkilöllisyyden todentaminen harvemmistä lähteistä.
- Henkilöllisyyden todentaminen vähemmän luotettavista lähteistä.
- Henkilöllisyyden todentaminen vaihtoehtoisilla menetelmillä.
- Liikesuhteen luonteen ja aiotun tarkoituksen oletaminen ilmeisessä tapauksessa, kuten jos kyse on lahjakorteista, jotka eivät kuulu suljettua kiertoa/suljettua verkkoa koskevan poikkeuksen piiriin.
- Seurannan vähentäminen niin kauan kuin tiettyä rahamääräistä rajaa ei saavuteta. Koska jatkuva seuranta on tärkeä keino lisätiedon hankkimiseksi asiakkaaseen liittyvistä riskitekijöistä asiakassuhteen aikana (katso edellä), yksittäisten liiketoimien ja 12 kuukauden aikavälillä toisiinsa kytkeytyvien liiketoimien rahamääräiset rajat olisi asetettava tasolle, jonka yritys on arvioinut vähäriskiseksi sekä terrorismin rahoituksen että rahanpesun osalta.

4 luku: Alakohtaiset ohjeet rahanvälityspalvelujen tarjoajille

128. Rahanvälityspalvelujen tarjoajat ovat maksulaitoksia, jotka ovat direktiivin 2007/64 mukaisesti saaneet toimiluvan tarjota ja toteuttaa maksupalveluja kaikkialla Euroopan unionissa. Alalla toimii erilaisia yrityksiä, jotka vaihtelevat yksittäisistä yrityksistä monimutkaisiin ketjutoimijoihin.
129. Useat rahanvälityspalvelujen tarjoajat käyttävät asiamiehiä, jotka tarjoavat maksupalveluja heidän puolestaan. Asiamiehet tarjoavat usein maksupalveluja pääliiketoimintansa oheispalveluna, eivätkä he välttämättä ole ilmoitusvelvollisia sovellettavan rahanpesun ja terrorismin torjuntaa koskevan lainsäädännön nojalla. Näin ollen heidän rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskeva asiantuntemuksensa voi olla rajallista.
130. Tarjotun palvelun luonne voi altistaa rahanvälityspalvelujen tarjoajat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskille. Tämä johtuu liiketoimien yksinkertaisuudesta ja nopeudesta, maailmanlaajuisesta saatavuudesta/kattavuudesta? ja usein käteissuorituksiin perustuvasta luonteesta. Tämän maksupalvelun luonteesta johtuu myös, että rahanvälityspalvelujen tarjoajat suorittavat usein satunnaisia liiketoimia pikemminkin kuin aloittavat liikesuhteen asiakkaidensa kanssa, mikä tarkoittaa, että heidän käsityksensä asiakkaaseen liittyvästä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskistä voi olla rajallinen.
131. Rahanvälityspalvelujen tarjoajien olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä ja toimenpiteitä näiden ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden ja toimenpiteiden ohella.

Riskitekijät

Tuotteeseen, palveluun ja liiketoimeen kytkeytyvät riskitekijät

132. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:
- Tuote sallii arvoltaan suuret tai rajoittamattomat liiketoimet.
  - Tuote tai palvelu on saatavilla maailmanlaajuisesti.
  - Liiketoimi on käteissuorituksiin perustuva tai rahoitettu anonyymillä sähköisellä rahalla, mukaan lukien direktiivin (EU) 2015/849 12 artiklassa säädetystä poikkeuksesta hyötyvä sähköinen raha.
  - Yksi tai useampi maksaja eri maista tekee rahansiirrot paikalliselle maksunsaajalle.
133. Seuraava tekijä voi osaltaan vähentää riskiä:
- rahansiirrossa käytetyt varat ovat peräisin ETA:n luotto- tai finanssilaitoksessa maksajan nimellä olevalta tililtä.

Asiakkaaseen kytkeytyvät riskitekijät

134. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Asiakkaan liiketoiminta:
  - i. Asiakas omistaa tai johtaa yritystä, joka käsittelee suuria käteismääriä.
  - ii. Asiakkaan yrityksen omistusrakenne on monimutkainen.
- Asiakkaan käyttäytyminen:
  - i. Asiakkaan tarpeet voitaisiin paremmin täyttää muualla, esimerkiksi koska rahanvälityspalvelujen tarjoaja ei sijaitse samassa maassa kuin asiakas tai asiakkaan yritys.
  - ii. Asiakas vaikuttaa toimivan jonkun muun puolesta, esimerkiksi jotkut henkilöt valvovat/vahtivat asiakasta tai ovat näkyvillä sen paikan ulkopuolella, jossa liiketoimi suoritetaan, tai asiakas lukee ohjeet muistilapulta.
  - iii. Asiakkaan käyttäytyminen ei ole taloudellisesti järkevää. Asiakas esimerkiksi hyväksyy kyseenalaistamatta huonon vaihtokurssin tai korkeat maksut; pyytää maksusuoritusta valuutassa, joka ei ole virallinen tarjous tai yleisesti käytössä lainkäyttöalueella, jossa asiakas ja/tai vastaanottaja sijaitsee; tai tarjoaa suuria valuuttamääriä joko pieni- tai suuriarvoisina seteleinä.
  - iv. Asiakkaan liiketoimet ovat aina hieman sovellettavien kynnysarvojen alapuolella, mukaan lukien direktiivin (EU) 2015/849 11 artiklan b kohdan mukainen asiakkaan tuntemista koskevan satunnaisen liiketoimen kynnysarvo ja asetuksen (EU) 2015/847 5 artiklan 2 kohdassa määritetty 1 000 euron kynnysarvo.²⁸ Yritysten on syytä huomata, että asetuksen (EU) 2015/847 5 artiklan 2 kohdan kynnysarvo koskee vain liiketoimia, joita ei rahoiteta käteisellä tai anonyymillä sähköisellä rahalla.
  - v. Asiakas käyttää palvelua epätavallisesti; hän esimerkiksi lähettää tai vastaanottaa rahaa itselleen tai itseltään tai lähettää varat edelleen heti vastaanotettuaan ne.
  - vi. Asiakas vaikuttaa tietävän vähän tai on haluton toimittamaan tietoja maksunsaajasta.
  - vii. Useat yrityksen asiakkaista siirtävät varoja samalle maksunsaajalle tai heillä vaikuttaa olevan samat tunnistetiedot, kuten osoite tai puhelinnumero.
  - viii. Saapuvan maksun mukana ei ole tarvittavia tietoja maksajasta tai maksunsaajasta.

²⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/847, annettu 20 päivänä toukokuuta 2015, varainsiirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja asetuksen (EY) N:o 1781/2006 kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti).

- ix. Lähetetty tai vastaanotettu rahasumma on ristiriidassa asiakkaan tulojen kanssa (jos tiedossa).

135. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Asiakas on yrityksen pitkäaikainen asiakas, jonka aiempi toiminta ei ole herättänyt epäilyksiä, eikä ole viitteitä siitä, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski olisi kasvanut.
- Siirretty summa on pieni; yritysten on kuitenkin syytä huomata, että pienet summat eivät yksin riitä vähentämään terrorismin rahoituksen riskiä.

Jakelukanavaan kytkeytyvät riskitekijät

136. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Rahoitusvälineellä ei ole rajoituksia, kun on kyse esimerkiksi käteisestä, direktiivin (EU) 2015/849 12 artiklan poikkeuksesta hyötyvillä sähköisen rahan tuotteilla tehdyistä maksuista, tilisiirroista tai shekeistä.
- Käytetty jakelukanava tarjoaa jonkinasteista anonymiteettiä.
- Palvelu tarjotaan kokonaan verkossa ilman riittäviä suojoitimia.
- Rahanvälityspalvelua tarjotaan asiamiesten välityksellä,
  - i. jotka edustavat useampaa kuin yhtä päämiestä
  - ii. joiden liikevaihdot ovat epätavallisia verrattuna samanlaisilla alueilla toimiviin toisiin asiamiehiin; esimerkiksi liiketoimien määrät ovat epätavallisen suuria tai pieniä, käteismaksut ovat epätavallisen suuria, suuri määrä liiketoimista jää hieman asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevan kynnyksarvon alapuolelle tai liiketoimintaa harjoitetaan tavallisten aukioloaikojen ulkopuolella
  - iii. jotka harjoittavat suurta osaa liiketoiminnasta maksajien ja maksunsaajien kanssa, joiden liiketoiminnasta iso osa tapahtuu suuririskisiltä lainkäyttöalueilta lähtöisin olevien maksajien ja maksunsaajien kanssa
  - iv. jotka vaikuttavat olevan epävarmoja tai epä johdonmukaisia konserninlaajuisten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien toimintaperiaatteiden soveltamisessa
  - v. jotka eivät ole rahoitusala ja harjoittavat muuta liiketoimintaa pääliiketoimintanaan.
- Rahanvälityspalvelua tarjotaan laajan, eri lainkäyttöalueilla sijaitsevien asiamiesten verkoston välityksellä.
- Rahanvälityspalveluita tarjotaan hyvin monimutkaisen maksuketjun välityksellä, esimerkkinä lukuisat eri lainkäyttöalueilla toimivat välittäjät tai jäljittämättömät (viralliset tai epäviralliset) selvitysjärjestelmät.

137. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Asiamiehet ovat säänneltyjä finanssilaitoksia.
- Palvelua voidaan rahoittaa vain tilisiirroilla ETA-säännellyssä luotto- tai finanssilaitoksessa asiakkaan nimissä olevalta tililtä tai tililtä, jota asiakas todistetusti hallinnoi.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen kytkeytyvät riskitekijät

138. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Maksaja tai maksunsaaja sijaitsee lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.
- Maksunsaaja asuu lainkäyttöalueella, jolla ei ole tai jolla on vähemmän kehittynyt virallinen pankkisektori, mikä tarkoittaa, että hawalan kaltaisia epävirallisia rahanvälityspalveluja voidaan käyttää maksun yhteydessä.

Toimenpiteet

139. Koska useiden rahanvälityspalvelujen tarjoajien liiketoiminta perustuu ensisijaisesti maksutapahtumiin, yritysten olisi harkittava, mitä seurantajärjestelmiä ja valvontatoimenpiteitä ne ottavat käyttöön varmistaakseen, että ne havaitsevat rahanpesu- ja terrorismin rahoittamisyrietykset, vaikka niillä olisi asiakkaasta vain perustiedot tai ei ollenkaan tietoja, koska liikesuhdetta ei ole aloitettu.

140. Yritysten olisi joka tapauksessa otettava käyttöön:

- järjestelmät, joilla tunnistaa toisiinsa kytkeytyneet maksusuoritukset
- järjestelmät, joilla tunnistaa, ovatko eri asiakkaiden tekemät maksusuoritukset kohdistettu samalle maksunsaajalle
- järjestelmät, jotka mahdollistavat varojen alkuperän ja kohteen selvittämisen niin pitkälle kuin mahdollista
- järjestelmät, jotka sallivat sekä maksutapahtumien että maksuketjussa mukana olevien toimijoiden lukumäärän täyden jäljitettävyyden
- järjestelmät, joilla varmistaa, että vain asianmukaisen toimiluvan saaneet rahanvälityspalvelujen tarjoajat voivat puuttua tapahtumiin maksuketjun eri vaiheissa.

141. Jos satunnaiseen liiketoimeen tai liikesuhteeseen liittyvä riski on lisääntynyt, yritysten olisi sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemista II osaston mukaisesti ja tarvittaessa lisättävä liiketoimien seuranta (esim. tihentämällä seurantakertoja tai soveltamalla alhaisempia kynnyksiarvoja). Jos sitä vastoin yksittäiseen liiketoimeen tai liikesuhteeseen liittyvä riski on vähäinen ja kansallinen lainsäädäntö niin sallii, yritykset voivat soveltaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä II osaston mukaisesti.

Asiamiesten käyttö

142. Asiamiehiä maksupalveluiden tarjoamiseen käyttävien rahanvälittäjien olisi tiedettävä, keitä heidän asiamiehensä ovat.²⁹ Rahanvälittäjien olisi osana tätä luotava ja ylläpidettävä asianmukaisia ja riskiperusteisia toimintaperiaatteita ja menettelyjä vastatakseen siihen riskiin, että heidän asiamiehensä saattavat osallistua tai heitä saatetaan käyttää rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Näitä voivat olla seuraavat:

- Jos asiamies on oikeushenkilö, asiamiehen omistavan tai häneen määräysvaltaa käyttävän henkilön tunnistaminen siitä vakuuttumiseksi, että rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski, jolle rahanvälityspalvelujen tarjoaja asiamiehen käytön myötä altistuu, ei ole lisääntynyt.
- Direktiivin (EU) 2015/2366 19 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisten näyttöjen hankkiminen siitä, että asiamiehen johtamisesta vastuussa olevat johtajat ja muut henkilöt ovat soveliaita ja luotettavia henkilöitä, ottaen huomioon myös heidän rehellisyyteensä, lahjomattomuutensa ja maineensa. Rahanvälittäjien tekemät tiedustelut olisi suhteutettava asiamiesten tarjoamiin maksupalveluihin liittyvän rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskin luonteeseen, monimutkaisuuteen ja laajuuteen, ja niiden olisi perustuttava rahanvälittäjän asiakkaan tuntemista koskeviin menettelyihin.
- Riittäviin toimenpiteisiin ryhtyminen vakuuttumiseksi siitä, että asiamiehen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat sisäiset kontrollit ovat asianmukaisia ja pysyvät asianmukaisina koko asiamiessuhteen ajan, esimerkiksi monitoroimalla otantoja asiamiehen liiketoimista tai arvioimalla asiamiehen kontrolleja paikan päällä. Jos asiamiehen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat sisäiset kontrollit eroavat rahanvälittäjän toimenpiteistä esimerkiksi siksi, että asiamies edustaa useampaa päämiestä tai koska asiamies on sovellettavan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan lainsäädännön nojalla ilmoitusvelvollinen, rahanvälittäjän olisi arvioitava ja hallittava erojen aiheuttamaa riskiä, joka voi vaikuttaa sen omaan ja asiamiehen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntavelvoitteiden noudattamiseen.
- Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevan koulutuksen tarjoaminen asiamiehille sen varmistamiseksi, että asiamiehillä on riittävä käsitys merkityksellisistä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskeistä sekä rahanvälittäjän odotuksista rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevien kontrollien laadusta.

²⁹ Direktiivin (EU) 2366/2015 19 artikla.

5 luku: Alakohtaiset ohjeet varainhoitoyhtiöille

143. Varainhoito on pankki- ja muiden finanssipalvelujen tarjoamista varakkaille yksityishenkilöille ja heidän perheilleen tai yrityksille. Se tunnetaan myös yksityispankkitoimintana. Varainhoitoyhtiöiden asiakkaat voivat odottaa asiakassuhteista vastaavan henkilöstön tarjoavan räätälöityjä palveluita, kuten pankkipalveluita (esim. käyttötilit, kiinnelainat ja valuutanvaihto), omaisuudenhoitoa ja sijoitusneuvontaa, notariaattipalveluita, arvopaperisäilytystä, vakuutuksia, family office -palveluita, vero- ja perintösuunnittelua ja niihin liittyviä palveluita, mukaan lukien oikeudellinen tukipalvelu.
144. Monet yleensä varainhoitoon liitetyistä piirteistä, kuten varakkaat ja vaikutusvaltaiset asiakkaat; arvoltaan erittäin suuret liiketoimet tai osakesalkut; monimutkaiset tuotteet ja palvelut, mukaan lukien räätälöidyt sijoitustuotteet; sekä luottamuksellisuuden ja vaitiolon odotus viittaavat suurempaan rahanpesun riskiin kuin vähittäispankkitoimintaan liitetyt piirteet. Varainhoitoyhtiöiden palvelut voivat olla erityisen alttiita asiakkaiden väärinkäytöksille tapauksissa, joissa asiakkaat haluavat salata varojensa alkuperän tai esimerkiksi kiertää kotimaansa verotusta.
145. Tämän alan yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä ja toimenpiteitä näiden ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden ja toimenpiteiden ohella. III osaston lukujen 2, 7 ja 9 alakohtaiset ohjeet voivat myös olla merkityksellisiä tässä yhteydessä.

Riskitekijät

Tuotteeseen, palveluun ja liiketoimeen kytkeytyvät riskitekijät

146. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Asiakkaat, jotka pyytävät suuria määriä käteistä tai muita aineellisia arvon säilyttäviä kohteita, kuten jalometalleja.
- Arvoltaan erittäin suuret liiketoimet.
- Taloudelliset järjestelyt, joihin kytkeytyviin lainkäyttöalueisiin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski (yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota maihin, joilla on pankkialaisuuskulttuuri tai jotka eivät noudata kansainvälisiä verotuksen avoimuutta koskevia standardeja).³⁰
- Lainat (mukaan lukien kiinnelainat), joiden vakuutena on toisella lainkäyttöalueella sijaitsevan omaisuuden arvo, erityisesti maissa, joissa on vaikeaa vahvistaa asiakkaan laillinen omistusoikeus vakuuteen tai todentaa lainan takaajien henkilöllisyys.
- Monimutkaisten liiketoimintarakenteiden, kuten trustien ja yksityisten sijoitusvälineiden käyttö, etenkin jos lopullisen tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyys saattaa olla epäselvä.

³⁰ Katso myös II osasto, kohta 26.

- Useissa maissa tapahtuva liiketoiminta, etenkin, jos siihen liittyy useita finanssipalvelujen tarjoajia.
- Rajat ylittävät järjestelyt, joissa varat talletetaan tai niitä hallinnoidaan toisessa finanssilaitoksessa joko saman finanssikonsernin sisällä tai sen ulkopuolella, etenkin, jos toinen finanssilaitos sijaitsee lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski. Yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin, joissa esiintyy paljon esirikoksia, joilla on heikko rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntajärjestelmä tai heikot verotuksen läpinäkyvyyttä koskevat standardit.

Asiakkaaseen kytkeytyvät riskitekijät

147. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Asiakkaat, joiden tulot ja/tai varallisuus on peräisin suuririskisiltä aloilta, kuten asekaupasta, kaivosteollisuudesta, rakennus- tai rahapelialalta tai yksityisiltä palkka-armeijoilta.
- Asiakkaat, joiden väärinkäytöksistä on esitetty uskottavia väitteitä.
- Asiakkaat, jotka odottavat poikkeuksellisen suurta luottamuksellisuutta tai vaitioloa.
- Asiakkaat, joiden kulutus- tai maksutapahtumakäyttäytyminen tekee ”tavallisten” tai odotettavien käyttäytymiskaavojen hahmottamisesta vaikeaa.
- Erittäin varakkaat ja vaikutusvaltaiset asiakkaat, mukaan lukien asiakkaat, joilla on näkyvä julkinen rooli, jotka asuvat ulkomailla tai jotka ovat poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä. Jos asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, yritysten on aina sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemisvelvollisuutta direktiivin (EU) 2015/849 18–22 artiklojen mukaisesti.
- Asiakas pyytää, että yritys auttaa asiakasta saamaan kolmannen osapuolen tarjoaman tuotteen tai palvelun ilman selkeää liiketoiminnallista tai taloudellista perustetta.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen kytkeytyvät riskitekijät³¹

148. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Liiketoimintaa harjoitetaan maissa, joissa on pankkialaisuuskulttuuri tai jotka eivät noudata kansainvälisiä verotuksen avoimuutta/läpinäkyvyyttä koskevia standardeja.
- Asiakas asuu tai hänen varansa ovat peräisin toiminnasta sellaisella lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.

³¹ Katso myös II osasto.

Toimenpiteet

149. Varainhoitoyhtiön ja asiakkaan välisestä suhteesta vastaavan toimihenkilön (asiakassuhdepäällikkö) olisi oltava avainasemassa riskinarvioinnin kannalta. Asiakassuhdepäällikön läheinen kontakti asiakkaaseen helpottaa tietojen keräämistä ja täten kattavamman kuvan muodostamista asiakkaan liiketoiminnan tarkoituksesta ja luonteesta (esim. asiakkaan varojen alkuperästä ja syistä, miksi monimutkaiset tai epätavalliset järjestelyt voivat olla myös aitoja ja laillisia, tai miksi lisävakuus voi olla aiheellinen). Läheinen suhde voi kuitenkin johtaa myös eturistiriitoihin, jos asiakassuhdepäällikkö tulee liian läheiseksi asiakkaan kanssa, jolloin se vahingoittaa yrityksen pyrkimyksiä hallita talousrikorisriskiä. Näin ollen on myös tarkoituksenmukaista, että esimerkiksi säännösten noudattamista valvova osasto ja ylempi johto suorittavat riippumatonta riskinarvioinnin valvontaa.

Tehostettu asiakkaan tunteminen

150. Seuraavat tehostettua asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteet voivat olla aiheellisia suuririskisissä tilanteissa:

- Lisätietojen hankkiminen ja todentaminen asiakkaasta sekä näiden tietojen tarkistaminen ja päivittäminen säännöllisesti sekä silloin, kun asiakasprofiili muuttuu olennaisesti. Yritysten olisi suoritettava tarkistuksia riskiperusteisesti, ja arvioitava suuririskisiä asiakkaita vähintään vuosittain tai useammin riskin niin vaatiessa. Näihin menettelyihin voi kuulua joko asiakkaan kodin tai yrityksen tiloihin tehtyjen käyntien kirjaaminen, mukaan lukien asiakasprofiilin muutokset tai muut käynnin myötä ilmi tulleet tiedot, jotka voivat vaikuttaa riskiarvioon.
- Varallisuuden ja varojen alkuperän selvittäminen. Jos riski on erityisen suuri ja/tai jos yrityksellä on epäilyksiä varojen laillisesta alkuperästä, varallisuuden ja varojen alkuperän todentaminen voi olla ainoa riittävä keino vähentää riskiä. Varojen tai varallisuuden alkuperän todentajana voi olla muun muassa:
  - i. alkuperäinen tai oikeaksi todistettu jäljennös äskettäisestä palkkalaskelmasta
  - ii. kirjallinen, työnantajan allekirjoittama vahvistus koskien vuosipalkkaa
  - iii. alkuperäinen tai oikeaksi todistettu jäljennös esimerkiksi sijoitusten tai yrityksen myyntiä koskevasta kauppakirjasta
  - iv. kirjallinen, asianajajan allekirjoittama kaupanvahvistus
  - v. alkuperäinen tai oikeaksi todistettu jäljennös testamentista tai Common law -maissa tuomioistuimen nimittämälle, kuolinpesää hoitavalle henkilökohtaiselle edustajalle annetusta valtuutuksesta (grant of probate)

- vi. kirjallinen, asianajajan, uskotun miehen tai pesänjakajan allekirjoittama perukirja
- vii. yritysrekisteriin tehty internet-haku yrityksen myynnin vahvistamiseksi.
- Varojen kohteen selvittäminen.
- Tarkemman valvonnan ja tuntemisvelvollisuuden kohdistaminen liikesuhteeseen kuin mitä valtavirtaa edustavien finanssipalvelujen, kuten vähittäispankkipalvelujen tai omaisuudenhoidon yhteydessä suoritetaan.
- Riippumattoman sisäisen tarkistuksen/arvioinnin toteuttaminen ja tarvittaessa ylemmän johdon hyväksynnän hankkiminen uusien ja nykyisten asiakkaiden osalta riskiperusteisesti.
- Liiketoimien jatkuva seuraaminen ja tarvittaessa jokaisen liiketoimen tarkistaminen toteutumishetkellä epätavallisen tai epäilyttävän toiminnan havaitsemiseksi. Tähän voi sisältyä toimenpiteitä, joilla selvitetään, ovatko seuraavat ristiriidassa palveluntarjoajan riskiprofiilin kanssa:
  - i. siirrot (käteinen, sijoitukset tai muut varat)
  - ii. tilisiirtojen käyttö
  - iii. merkittävät muutokset toiminnassa
  - iv. liiketoimet, joihin kytkeytyviin lainkäyttöalueisiin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.

Monitorointitoimenpiteisiin voi sisältyä kynnysarvojen käyttöä ja asianmukainen tarkistusprosessi, jonka avulla asiakassuhteista vastaava henkilöstö tai (tiettyjen kynnysarvojen kohdalla) säännösten noudattamista valvova toiminto tai ylempi johto voivat viipymättä tutkia epätavallisen toiminnan.

- Julkisten raporttien tai muiden tietolähteiden seuranta sellaisten tietojen havaitsemiseksi, jotka koskevat asiakkaita tai heidän yhteistyökumppaneitaan, yritysyhteyksiään, potentiaalisia yritysostokohteita tai kolmansia edunsaajia, joille asiakas suorittaa maksuja.
- Sen varmistaminen, että käteistä tai muita aineellisia arvon säilyttäviä kohteita (esim. matkashekkejä) käsitellään vain pankin tiskillä eikä koskaan asiakassuhdepäällikköjen toimesta.
- Sen varmistaminen, että yritys on vakuuttunut asiakkaan monimutkaisten liiketoimintarakenteiden, kuten trustien ja yksityisten sijoitusvälineiden, käytöllä olevan lailliset ja aidot tarkoitukset, ja että lopullisen todellisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyys ymmärretään.

Yksinkertaistettu asiakkaan tunteminen

151. Yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista ei voida soveltaa varainhoitotoiminnan yhteydessä.

6 luku: Alakohtaiset ohjeet kaupan rahoituspalvelujen tarjoajille

152. Kaupan rahoitus tarkoittaa maksujen hallinnointia tavaroiden (ja palvelujen) kotimaisen tai rajat ylittävän liikkuvuuden helpottamiseksi. Ulkomaankaupassa maahantuoajalla on riski, että tavarat eivät saavu perille, kun taas viejän huolena on maksun saamattajääminen. Näiden riskienienentämiseksi useissa kaupan rahoitusvälineissä asetetaan pankki liiketoimen keskelle/välittäjäksi.
153. Kaupan rahoituksella voi olla monia muotoja. Näitä ovat muun muassa:
- Suora maksu: tässä maksutavassa ostaja suorittaa maksun, kun hän on vastaanottanut tavarat. Suora maksu on yleisin ulkomaankaupan maksutapa, mutta suorituksen kaupankäyntiin liittyvä luonne ei usein ole varoja siirtävän pankin tiedossa. Pankkien olisi tarkasteltava II osaston ohjeita hallitakseen tällaisiin liiketoimiin liittyvää riskiä.
  - Remburssit (LC:t): remburssi on pankin avaama rahoitusväline, joka varmistaa, että maksu suoritetaan nimetylle edunsaajalle (yleensä viejä), kun hän esittää remburssin ehdoissa määritellyt, ehtojen noudattamista osoittavat asiakirjat (esim. tavaroiden lähetysasiakirjat).
  - Asiakirjaperittävät: asiakirjaperittävää maksutapana käytettäessä ostajan (maahantuoajan) pankkikerää maksun tai hyväksytyin vekselin tavaroiden maahantuoajalta välittääkseen maksun edelleen viejälle. Ostajan (maahantuoajan) pankki luovuttaa kauppaa koskevat asiakirjat (jotka on saatu viejältä yleensä viejän pankin kautta) tuojalle maksua tai vekselin hyväksymistä vastaan.
154. Muut kaupan rahoitustuotteet, kuten forfaiting-rahoitus, strukturoitu rahoitus tai laajemmat toimet, kuten hankerahoitus, eivät kuulu näiden alakohtaisten ohjeiden soveltamisalaan. Näitä tuotteita tarjoavien pankkien olisi tarkasteltava II osaston yleisiä ohjeita.
155. Kaupan rahoitustuotteita voidaan väärinkäyttää rahanpesu- tai terrorismin rahoittamistarkoituksiin. Ostaja ja myyjä voivat esimerkiksi yhteistyössä vääristellä tavaroiden hintaa, tyyppiä, laatua tai määrää siirtääkseen varoja tai arvoa maiden välillä.
156. Kansainvälinen kauppakamari (The International Chamber of Commerce, ICC) on kehittänyt remburssien ja perittävien käyttöä koskevat säännöt, mutta ne eivät kata talousrikoksiin liittyviä seikkoja.³² Pankkien on syytä huomata, että näillä säännöillä ei ole oikeusvoimavaikutusta eikä niiden soveltaminen tarkoita sitä, että pankkien ei tarvitse noudattaa lain ja sääntelyn mukaisia rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntavelvoitteitaan.
157. Tämän alan yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä ja toimenpiteitä näiden ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden ja toimenpiteiden ohella. III osaston luvun 1 alakohtaiset ohjeet voivat myös olla merkityksellisiä tässä yhteydessä.

³² Yhdenmukaiset remburssisäännöt (UCP 600) remburseille ja Yhdenmukaiset perittäväsäännöt (URC 522) perittäville.

Riskitekijät

158. Kaupan rahoitukseen osallistuvat pankit saavat usein vain osittaisia tietoja liiketoimesta ja sen osapuolista. Kaupan asiakirjat voivat olla sekalaisia, eikä pankeilla välttämättä ole asiantuntemusta vastaanottamistaan kaupan asiakirjoista. Tämä voi tehdä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskin tunnistamisesta ja arvioinnista haastavaa.

159. Pankkien olisi kuitenkin käytettävä tervettä järkeä ja ammatillista harkintaa arvioidessaan, missä määrin pankilla olevat tiedot ja asiakirjat antavat aihetta huoleen tai epäilyksille koskien rahanpesua ja terrorismin rahoittamista.

160. Pankkien olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä siinä määrin kuin mahdollista:

Liiketoimeen kytkeytyvät riskitekijät

161. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Liiketoimi on epätavallisen suuri suhteessa siihen, mitä tiedetään asiakkaan aiemmasta kaupankäyntitoiminnasta.
- Liiketoimi on erittäin jäsenelty, hajanainen tai monimutkainen, ja siihen liittyy useita osapuolia ilman selvää laillista perustetta.
- Asiakirjajäljennöksiä käytetään ilman järkevää selitystä tilanteissa, joissa voitaisiin odottaa käytettävän alkuperäisiä asiakirjoja.
- Asiakirjoissa on merkittäviä eroavuuksia, kuten keskeisten asiakirjojen (esim. laskut ja kuljetusasiakirjat) sisältämien tavarankuvausten ja tosiasiallisesti lähetettyjen tavaroiden välillä, siltä osin kuin tämä on tiedossa.
- Tavaroiden tyyppi, laatu ja arvo ovat ristiriidassa niiden tietojen kanssa, jotka pankilla on ostajan liiketoiminnasta.
- Toimitettuihin tavaroihin liittyy suurempi rahanpesun riski, esimerkiksi tiettyjen hyödykkeiden hinnat voivat vaihdella huomattavasti, mikä vaikeuttaa tekaistujen hintojen havaitsemista.
- Toimitetut tavarat edellyttävät vientilupia.
- Kaupan asiakirjat eivät noudata sovellettavia lakeja tai standardeja.
- Yksikköhinnat vaikuttavat epätavallisilta sen perusteella, mitä pankki tietää tavaroista ja niihin liittyvästä kaupankäynnistä.
- Liiketoimi on muuten epätavallinen, esimerkiksi rembursseihin tehdään muutoksia ilman selvää perustetta tai tavarat kuljetetaan toisen lainkäyttöalueen kautta ilman selvää kaupallista syytä.

162. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Riippumattomat tarkastajat ovat tarkistaneet tavaroiden laadun ja määrän.

- Liiketoimiin liittyy asemaltaan vakiintuneita vastapuolia, jotka ovat todistetusti käyneet kauppaa keskenään, ja due diligenceä koskevia toimenpiteitä on aiemmin noudatettu.

Asiakkaaseen kytkeytyvät riskitekijät

163. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Liiketoimi ja/tai osapuolet ovat ristiriidassa sen kanssa, mitä pankki tietää asiakkaan aiemmasta toiminnasta tai toimialasta (esim. kuljetettavat tavarat tai kuljetusmäärät ovat ristiriidassa sen kanssa, mitä tiedetään maahantuojan tai maastaviejän liiketoiminnasta).
- On olemassa viitteitä siitä, että ostaja ja myyjä ovat salaa yhteistyössä, esimerkiksi:
  - i. ostaja ja myyjä ovat saman henkilön määräysvallassa
  - ii. kauppaa käyvillä yrityksillä on sama osoite, ne ilmoittavat vain rekisteröidyn asiamiehen osoitteen tai niiden osoitteissa on muita ristiriitaisuuksia
  - iii. ostaja on halukas tai kiinnostunut hyväksymään tai olemaan vaatimatta asiakirjoissa olevien eroavuuksien korjausta.
- Asiakas ei kykene tai on haluton toimittamaan asiaankuuluvia asiakirjoja liiketoimen tueksi.
- Ostaja käyttää asiamiehiä tai kolmansia osapuolia.

164. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Asiakas on nykyinen asiakas, jonka liiketoiminnan pankki tuntee hyvin, ja liiketoimi on yhdenmukainen asiakkaan harjoittaman liiketoiminnan kanssa.
- Asiakas on listattuna pörssiin, jonka tiedonantovelvollisuutta koskevat vaatimukset vastaavat EU:n vaatimuksia.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen kytkeytyvät riskitekijät

165. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Liiketoimeen liittyvässä maassa (mukaan lukien tavaroiden alkuperämaa, kohdema, kauttakuljetusmaa tai liiketoimen toisen osapuolen sijaintimaa) on käytössä valuutanvaihtoa koskevat kontrollitoimenpiteet. Tämä lisää sen riskiä, että liiketoimen todellinen tarkoitus on viedä valuuttaa maasta paikallisen lainsäädännön vastaisesti.
- Liiketoimeen liittyvässä maassa esiintyy paljon esirikoksia (esim. huumekauppaan, salakuljetukseen tai väärentämiseen liittyviä) tai maassa on vapaakauppa-alueita.

166. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Kauppa on EU:n/ETA:n sisäinen.

- Liiketoimeen liittyvillä mailla on rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntajärjestelmä, joka on vähintään direktiivin (EU) 2015/849 vaatimusten mukainen, ja maissa esiintyy vähän esirikoksia.

Toimenpiteet

167. Pankkien on sovellettava asiakkaan tuntemista ohjeita antavaan osapuoleen. Käytännössä useimmat pankit ottavat ohjeita vastaan vain nykyisiltä asiakkailta. Laajamittaisempi pankin ja asiakkaan välinen liikesuhde voi auttaa saavuttamaan asiakkaan tuntemista koskevat tavoitteet.
168. Jos pankki tarjoaa asiakkaalle kaupan rahoituspalveluita, sen olisi osana asiakkaan tuntemisprosessia muodostettava käsitys asiakkaan liiketoiminnasta. Pankki voi hankkia tietoa esimerkiksi seuraavista seikoista: maat, joihin asiakas käy kauppaa; mitä kauppareittejä käytetään; mistä tavaroista käydään kauppaa; kenen kanssa asiakas käy kauppaa (ostajat, tavarantoimittajat jne.); käyttääkö asiakas asiamiehiä tai kolmansia osapuolia ja jos käyttää, missä ne sijaitsevat. Tämän pitäisi auttaa pankkia muodostamaan käsitys asiakkaasta ja havaitsemaan epätavalliset tai epäilyttävät liiketoimet.
169. Jos pankki on kirjeenvaihtaja, sen on sovellettava vastapuoleen asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä. Kirjeenvaihtajapankkien olisi noudatettava III osaston 1 luvun kirjeenvaihtajapankkeja koskevia ohjeita.

Tehostettu asiakkaan tunteminen

170. Suuririskisissä tilanteissa pankkien on sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemista. Pankkien olisi osana tätä tuntemista harkittava, olisiko asianmukaista kohdistaa perusteellisempia tuntemista koskevia tarkastuksia itse liiketoimeen ja liiketoimen muihin osapuoliin (myös muut kuin asiakkaat).
171. Liiketoimen muihin osapuoliin liittyviin tarkastuksiin voi sisältyä:
- Paremmen käsityksen muodostaminen liiketoimen muiden osapuolten omistussuhteista tai taustasta etenkin, jos ne sijaitsevat lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski tai jos ne käsittelevät suuririskisiä tavaroita. Tähän voi sisältyä yritysrekistereiden tai kolmannen osapuolen tietolähteiden tarkistaminen sekä julkisiin lähteisiin perustuvat internet-haut.
  - Lisätietojen hankkiminen osapuolten taloudellisesta tilanteesta.
172. Liiketoimiin liittyviin tarkastuksiin voi sisältyä:
- Kolmannen osapuolen tai julkisiin lähteisiin perustuvien tietolähteiden käyttö, esimerkiksi International Maritime Bureaulta saatavat tiedot (varoitukset, konossementit, laivausta ja hinnoittelua koskevat tarkastukset) tai varustamoiden ilmainen konttien seurantapalvelu annettujen tietojen todentamiseksi ja liiketoimen tarkoituksen laillisuuden tarkistamiseksi.

- Ammatillisen harkintakyvyn käyttö, kun arvioidaan onko tuote hinnoiteltu liiketoiminnallisesti katsoen järkevästi, etenkin sellaistenkaupankäynnin kohteena olevien hyödykkeiden kohdalla, joista on saatavilla luotettavaa ja ajantasaista hinnoittelutietoa.
- Sen tarkistaminen, että kuljetettavien tavaroiden painot ja määrät vastaavat kuljetusmenetelmää.

173. Koska remburssit ja asiakirjaperittävät perustuvat suurimmaksi osaksi paperisiin asiakirjoihin ja niiden liitteenä oleviin asiakirjoihin (esim. laskuihin, konossementteihin ja lastiluetteloihin), automatisoitu liiketoimien seuranta ei välttämättä ole toteutettavissa. Asiakirjoja käsittelevän pankin olisi arvioitava niiden yhdenmukaisuutta kaupan ehtoihin nähden ja edellytettävä, että henkilöstö käyttää ammatillista asiantuntemustaan ja harkintaansa arvioidessaan, antavatko mitkään epätavalliset piirteet aiheen soveltaa tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä tai aihetta epäillä rahanpesua tai terrorismin rahoittamista.³³

Yksinkertaistettu asiakkaan tunteminen

174. Pankit suorittavat rutiininomaisia tarkastuksia havaitakseen petoksia ja varmistaakseen, että liiketoimet noudattavat Kansainvälisen kauppakamarin asettamia standardeja. Tämä tarkoittaa sitä, että pankit eivät käytännössä sovelta yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä vähäriskisemmissäkään tilanteissa.

³³ Pankit tarkistavat rutiininomaisesti asiakirjat havaitakseen pankkiin tai sen asiakkaaseen kohdistuvat kavallusryitykset. Ne ovat keskeinen osa kaupan rahoitusta tarjoavien pankkien palveluita. Pankit voivat mahdollisesti hyödyntää näitä olemassa olevia valvontatoimenpiteitä täyttääkseen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaveloitteensa.

7 luku: Alakohtaiset ohjeet henkivakuutusyhtiöille

175. Henkivakuutustuotteet on suunniteltu taloudellisesti suojaamaan vakuutuksenottajaa epävarman tulevan tapahtuman, mukaan lukien kuolema, sairaus tai säästöjen loppuminen eläkkeellä (pitkäikäisyyden riski), varalta. Suoja saavutetaan, kun vakuutuksenantaja yhdistää ne taloudelliset riskit, joita useat erilaiset vakuutuksenottajat kohtaavat. Henkivakuutustuotteita voidaan ostaa myös sijoitustuotteina tai eläketarkoituksiin.
176. Henkivakuutustuotteita tarjotaan eri jakelukanavien kautta asiakkaille, jotka voivat olla luonnollisia henkilöitä, oikeushenkilöitä tai oikeudellisia järjestelyjä. Sopimuksen edunsaaja voi olla vakuutuksenottaja tai nimetty tai määrätty kolmas osapuoli. Edunsaaja voi myös vaihtua sopimuksen voimassaolon aikana, ja alkuperäinen edunsaaja ei välttämättä koskaan saa hyötyä.
177. Useimmat henkivakuutustuotteet on suunniteltu pitkäaikaisiksi, joistain tuotteista saa korvauksen vain todennettavissa olevassa tapauksessa, kuten kuolemantapauksessa tai siirryttäessä eläkkeelle. Tämä tarkoittaa sitä, että monet henkivakuutustuotteista eivät ole riittävän joustavia rahanpesijöiden ensisijaiseksi valinnaksi. Kuitenkin myös henkivakuutusten, kuten myös muidenkin finanssipalvelutuotteiden osalta, on olemassa riski, että vakuutus on ostettu rikollisesta toiminnasta peräisin olevilla varoilla.
178. Henkivakuutussektorin yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä ja toimenpiteitä näiden ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden ja toimenpiteiden ohella. Myös III osaston lukujen 5 ja 9 alakohtaiset ohjeet voivat olla merkityksellisiä tässä yhteydessä. Jos tuotteiden jakelussa käytetään välittäjiä, II osaston 32–33 kohdissa esitetyt jakelukanaviin liittyvät riskitekijät ovat merkityksellisiä.
179. Nämä ohjeet voivat olla hyödyllisiä myös välittäjille.

Riskitekijät

Tuotteeseen, palveluun ja liiketoimeen kytkeytyvät riskitekijät

180. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Maksujen joustavuus; tuotteet sallivat esimerkiksi:
  - i. tuntemattomien kolmansien osapuolten suorittamat maksut
  - ii. arvoltaan suuret tai rajoittamattomat vakuutusmaksut, liikamaksut tai suuret määrät arvoltaan vähäisiä vakuutusmaksuja
  - iii. käteismaksut.
- Helppo pääsy kertyneisiin varoihin; tuote sallii esimerkiksi osittaiset nostot tai ennenaikaiset takaisinostot milloin tahansa pientä veloitusta tai maksua vastaan.
- Vaihdamakelpoisuus; tuotetta voidaan esimerkiksi:

i. kaupata jälkimarkkinoilla

ii. ii . käyttää lainan vakuutena.

- Anonymiteetti; tuote tekee helpommaksi tai mahdollistaa asiakkaan pysymisen anonyyminä.

181. Tekijät, jotka voivat osaltaan vähentää riskiä: Tuote:

- Maksu suoritetaan vain ennalta määritellyssä tapauksessa, kuten kuolemantapauksessa tai tietyssä päivämääränä; esimerkkinä vakuutukset, jotka kattavat kulutusluotot ja asuntolainat ja joista maksetaan korvaus vain vakuutetun henkilön kuollessa.
- Ei takaisinostoarvoa.
- Ei sisällä sijoituselementtejä.
- Ei mahdollista kolmansien osapuolten suorittamia maksuja.
- Edellyttää, että kokonaissijoitus on rajoitettu pieneen arvoon.
- Henkivakuutuksen vakuutusmaksu on pieni.
- Sallii vain arvoltaan pienet, säännölliset vakuutusmaksut; liikamaksut eivät ole sallittuja.
- Saatavilla vain työnantajien kautta; esimerkkinä eläke-etuuksia työntekijöille tarjoavat eläke-, eläkkeellesiirtymis- tai vastaavat järjestelyt, joiden maksut vähennetään palkasta ja joiden säännöt eivät salli sitä, että jäsen siirtää saamansa etuudet toiselle.
- Ei voida lunastaa lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, kuten eläkejärjestelmissä, joissa ei ole ennaikaista takaisinostomahdollisuutta.
- Ei voida käyttää vakuutena.
- Ei salli käteismaksuja.
- Sisältää ehtoja, jotka on täytettävä verohelpotusten saamiseksi.

Asiakkaaseen ja edunsaajaan kytkeytyvät riskitekijät

182. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Asiakkaan luonne, esimerkiksi:
  - i. oikeushenkilöt, joiden rakenne vaikeuttaa tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tunnistamista
  - ii. asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö
  - iii. vakuutuksen edunsaaja tai edunsaajan tosiasiallinen edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö

- iv. asiakkaan ikä on tuotteeseen nähden epätavallinen (esim. asiakas on hyvin nuori tai hyvin vanha)
  - v. sopimus ei vastaa asiakkaan varallisuustilannetta
  - vi. asiakkaan ammatin tai toiminnan katsotaan erityisen todennäköisesti liittyvän rahanpesuun, koska niihin tiedetään liittyvän esimerkiksi paljon käteissuorituksia tai ne ovat alttiita suurelle lahjonnan riskille
  - vii. sopimuksen on allekirjoittanut ”portinvartija”, kuten omaisuudenhoidtoyhtiö, joka toimii asiakkaan puolesta
  - viii. vakuutuksenottaja ja/tai sopimuksen edunsaaja ovat yrityksiä, joilla on hallintarekisteröityjä osakkeenomistajia ja/tai haltijaosakkeita.
- Asiakkaan käyttäytyminen:
    - i. Sopimukseen liittyen, esimerkiksi:
      - a. asiakas siirtää sopimuksen toistuvasti toiselle vakuutuksenantajalle
      - b. usein toistuvat ja selittämättömät takaisinostot etenkin, jos palautukset maksetaan eri pankkitileille
      - c. asiakas hyödyntää toistuvasti tai odottamattomalla tavalla harkinta-aikaa/peruutusaikaa, etenkin, jos palautus maksetaan oletettavasti ulkopuoliselle kolmannelle osapuolelle³⁴
      - d. asiakas aiheuttaa itselleen suuret kustannukset pyrkiessään irtisanomaan tuotteen enneaikaisesti
      - e. asiakas siirtää sopimuksen oletettavasti ulkopuoliselle kolmannelle osapuolelle
      - f. asiakkaan pyyntö muuttaa tai nostaa vakuutussummaa ja/tai vakuutusmaksua on epätavallinen tai liiallinen.
    - ii. Edunsaajaan liittyen, esimerkiksi:
      - a. vakuutuksenantaja saa tietää edunsaajan muutoksesta vasta, kun korvaushakemus tehdään
      - b. asiakas muuttaa edunsaajalauseketta ja nimeää edunsaajaksi oletettavasti ulkopuolisen kolmannen osapuolen

³⁴ Harkinta-aika on usein paikallisen lainsäädännön nojalla pakollinen sopimusehto, joka antaa vakuutuksenottajalle tai henkivakuutuksen tai elinkorkosopimuksen elinkoronsaajalle mahdollisuuden tutustua sopimukseen määritellyn ajan ja palauttaa sen saaden täyden hyvityksen.

- c. vakuutuksenantaja, asiakas, tosiasiallinen edunsaaja, korvauksen saaja/edunsaaja tai korvauksen saajan tosiasiallinen edunsaaja ovat eri lainkäyttöalueilla.

iii. Maksuihin liittyen, esimerkiksi:

- a. asiakas käyttää epätavallisia maksutapoja, kuten käteistä tai strukturoituja rahoitusvälineitä tai muita maksuvälineitä, jotka edistävät anonymiteettiä
- b. eri pankkitileiltä suoritettut maksut ilman selitystä
- c. maksut pankeista, jotka eivät sijaitse asiakkaan asuinmaassa
- d. asiakas suorittaa toistuvia tai arvoltaan suuria liikamaksuja odottamatta
- e. maksuja saadaan ulkopuolisilta kolmansilta osapuolilta
- f. täydentävät eläketurvamaksut lähellä eläköitymisajankohtaa.

183. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

Kun henkivakuutuksenomistajana on yritysasiakas, joka on:

- Luotto- tai rahoituslaitos, jota koskevat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntavelvoitteet ja jonka velvoitteiden noudattamista valvotaan direktiivin (EU) 2015/849 mukaisella tavalla.
- Julkisesti noteerattu yhtiö, jota (joko pörssisääntöjen tai lain tai sitovan sääntelyn nojalla) koskevat tiedonantovelvollisuuden asettamat vaatimukset, jotka varmistavat tosiasiallisen edunsaajan ja omistajan tai yhtiön enemmistöomisteisen tytäryrityksen riittävän läpinäkyvyyden.
- ETA-maassa sijaitseva julkishallinto tai julkinen yritys.

Jakelukanavaan kytkeytyvät riskitekijät

184. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Ilman henkilökohtaista läsnäoloa tapahtuva myynti, kuten verkko-, posti- tai puhelinmyynti ilman riittäviä suojatoimia, kuten sähköisiä allekirjoituksia tai asetuksen (EU) N:o 910/2014 kriteerit täyttäviä sähköisiä tunnistamisasiakirjoja.
- Pitkät välittäjäketjut.
- Välittäjää käytetään epätavallisissa olosuhteissa (esim. selittämättömän maantieteellinen etäisyys).

185. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Vakuutusenantaja tuntee hyvin välittäjät ja on vakuuttunut siitä, että välittäjä soveltaa sellaisia asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, jotka ovat oikeasuhtaisia suhteeseen liittyvään riskiin nähden ja direktiivin (EU) 2015/849 vaatimusten mukaisia.
- Tuote on vain sellaisten työntekijöiden saatavilla, joiden työnantajayhtiöt ovat tehneet vakuutusenantajan kanssa sopimuksen työntekijöidensä henkivakuuttamisesta, esimerkiksi osana etuuspakettia.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen kytkeytyvät riskitekijät

186. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Vakuutusenantaja, asiakas, asiakkaan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja, korvauksen saaja tai korvauksen saajan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja sijaitsevat tai ovat kytköksissä lainkäyttöalueisiin, joihin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski. Yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin, joissa ei ole tehokasta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa valvontaa.
- Vakuutusmaksut maksetaan sellaisissa finanssilaitoksissa olevilta tileiltä, jotka ovat lainkäyttöalueilla, joihin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski. Yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin, joissa ei ole tehokasta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa valvontaa.
- Välittäjä sijaitsee tai on kytköksissä lainkäyttöalueeseen, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski. Yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin, joissa ei ole tehokasta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa valvontaa.

187. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Maat, joissa luotettavien lähteiden, kuten keskinäisten arviointikertomusten (mutual evaluation report) ja yksityiskohtaisten arviointikertomusten mukaan on tehokkaat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntajärjestelmät.
- Maat, joissa luotettavien lähteiden mukaan on vain vähän lahjontaa tai muuta rikollista toimintaa.

Toimenpiteet

188. Direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan 5 kohdassa säädetään henkivakuutustoiminnan osalta, että yritysten on sovellettava asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä asiakkaan sekä asiakkaan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan lisäksi vakuutus edunsaajiin heti, kun edunsaajat on yksilöity tai nimetty. Tämä tarkoittaa, että yritysten on
- hankittava edunsaajan nimi, kun edunsaajaksi on yksilöity luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely tai

- hankittava riittävästi tietoja varmistuakseen siitä, että ne pystyvät selvittämään kyseisten edunsaajien henkilöllisyyden maksuajankohtana, kun edunsaajina on henkilöryhmä tai heidät on nimetty tiettyjen ominaisuuksien mukaan. Esimerkiksi, jos edunsaajana on ”tulevat lapsenlapseni”, vakuutuksenantaja voi hankkia tietoa vakuutuksenottajan lapsista.

189. Yritysten on todennettava edunsaajien henkilöllisyydet viimeistään maksuajankohtana.

190. Jos yrityksessä on tiedossa, että henkivakuutus on siirretty kolmannelle osapuolelle, joka saa sopimuksen arvon itselleen, tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on tunnistettava siirron ajankohtana.

Tehostettu asiakkaan tunteminen

191. Seuraavat tehostetut asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteet voivat olla aiheellisia suuririskisessä tilanteessa:

- Jos asiakas hyödyntää harkinta-aikaa/peruutusaikaa, vakuutusmaksu olisi palautettava sille asiakkaan pankkitilille, jolta maksu oli tehty. Yritysten olisi varmistettava, että ne ovat todentaneet asiakkaan henkilöllisyyden direktiivin (EU) 2015/849 13 artiklan mukaisesti ennen palautuksen maksamista etenkin, jos vakuutusmaksu on suuri tai tilanne vaikuttaa muutoin epätavalliselta. Yritysten olisi myös arvioitava, herättääkö peruuttaminen liiketoimea koskevia epäilyksiä ja olisiko asianmukaista lähettää ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta.
- Yritys voi lisätoimenpiteiden avulla lisätä tietämystään asiakkaasta, asiakkaan tosiasiallisesta omistajasta ja edunsaajasta, vakuutuksen edunsaajasta tai edunsaajan tosiasiallisesta edunsaajasta, kolmatta osapuolta edustavista maksajista ja maksunsaajista. Yritys voi esimerkiksi:
  - i. olla soveltamatta direktiivin (EU) 2015/849 14 artiklan 2 kohdan poikkeusta, joka mahdollistaa poikkeamisen henkilöllisyyden etukäteen tehtävästä todentamisesta
  - ii. todentaa muiden asiaankuuluvien osapuolten henkilöllisyyden ennen liikesuhteen aloittamista, mukaan lukien kolmatta osapuolta edustavien maksajan ja maksunsaajan
  - iii. hankkia lisätietoja liikesuhteen luonteen selvittämiseksi
  - iv. hankkia lisätietoja asiakkaasta ja päivittää säännöllisemmin asiakkaan ja tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tunnistamistiedot
  - v. selvittää syyn, jos maksaja on muu kuin asiakas
  - vi. todentaa henkilöllisyydet useammasta kuin yhdestä luotettavasta ja riippumattomasta lähteestä

- vii. selvittää asiakkaan varallisuuden ja varojen alkuperän, esimerkiksi työsuhdetta ja palkkaa koskevien tietojen tai perintö- tai avioerosopimusten perusteella
  - viii. mahdollisuuksien mukaan tunnistaa vakuutuksen edunsaaja liikesuhteen alussa pikemmin kuin odottaa, että heidät yksilöidään tai nimetään, ottaen huomioon, että edunsaaja voi muuttua vakuutuksen voimassaolon aikana
  - ix. tunnistaa ja todentaa vakuutuksen edunsaajan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyys
  - x. direktiivin (EU) 2015/849 20 ja 21 artiklan mukaisesti toteuttaa toimenpiteitä sen selvittämiseksi, onko asiakas poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö ja toteuttaa kohtuullisia toimenpiteitä sen selvittämiseksi, onko vakuutuksen edunsaaja tai edunsaajan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö silloin, kun vakuutus siirretään kokonaan tai osittain, tai viimeistään maksuajankohtana
  - xi. edellyttää ensimmäisen maksun suorittamista asiakkaan nimissä olevalta tililtä, joka on pankissa, johon sovellettavat asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat vaatimukset ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 mukaisia.
192. Direktiivin (EU) 2015/849 20 artikla edellyttää, että jos liikesuhteeseen poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kanssa liittyvä riski on suuri, yritysten on direktiivin 13 artiklan mukaisten asiakkaan tuntemista koskevien toimenpiteiden soveltamisen lisäksi ilmoitettava asiasta ylemmälle johdolle ennen vakuutuskorvausten maksamista, jotta ylempi johto saa käsityksen tilanteeseen liittyvästä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskistä ja voi päättää sopivimmista toimenpiteistä riskin vähentämiseksi. Yritysten on lisäksi sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koko liikesuhteen osalta.
193. Liiketoimien tiheämpi ja perusteellisempi seuranta voi olla tarpeen (tarvittaessa myös varojen alkuperän selvittäminen.)

Yksinkertaistettu asiakkaan tunteminen

194. Seuraavat toimenpiteet voivat täyttää osan asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevista vaatimuksista vähäriskisissä tilanteissa (kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa):
- Yritykset voivat olettaa, että asiakkaan henkilöllisyyden todentamisvaatimus täyttyy sellaisen maksun perusteella, joka on veloitettu tililtä, jonka yritys on vakuuttunut olevan ETA-säännellyssä luottolaitoksessa yksin tai jaetusti asiakkaan nimissä.
  - Yritykset voivat olettaa, että sopimuksen edunsaajan henkilöllisyyden todentamisvaatimus täyttyy sellaisen maksun perusteella, joka on tehty ETA-säännellyssä luottolaitoksessa edunsaajan nimissä olevalle tilille.

8 luku: Alakohtaiset ohjeet sijoituspalveluyrityksille

195. Omaisuudenhoito tarkoittaa sijoittajan varojen hallintaa siten, että määritetyt sijoitustavoitteet saavutetaan. Siihen sisältyy sekä täyden valtakirjan omaisuudenhoitoa, jolloin sijoituspäätökset tehdään asiakkaidensa puolesta, että sijoitusneuvontaa, jolloin asiakkaille annetaan sijoituksia koskevia suosituksia, mutta ei toteuteta liiketoimia asiakkaiden puolesta.
196. Omaisuudenhoitajilla on tavallisesti rajattu määrä yksityisiä tai institutionaalisia asiakkaita, joista monet ovat esimerkiksi varakkaita yksityishenkilöitä, trusteja, yrityksiä, valtion virastoja ja muita sijoitusyhtiöitä. Asiakkaan varoja käsittelee omaisuudenhoitajan sijaan usein paikallinen säilyttäjä. Omaisuudenhoitoon liittyvä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski juontuu siten ensisijaisesti riskistä, joka liittyy omaisuudenhoitajan palvelemien asiakkaiden tyyppiin.
197. Tämän alan yritysten olisi tarkasteltava seuraavia riskitekijöitä ja toimenpiteitä näiden ohjeiden II osastossa esitettyjen riskitekijöiden ja toimenpiteiden ohella. III osaston luvun 5 alakohtaiset ohjeet voivat myös olla merkityksellisiä tässä yhteydessä.

Riskitekijät

Tuotteeseen, palveluun tai liiketoimeen kytkeytyvät riskitekijät

198. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Liiketoimet ovat epätavallisen suuria.
- Kolmannen osapuolen maksut ovat mahdollisia.
- Tuotetta tai palvelua käytetään osakkeiden merkintään, jota seuraa nopeasti lunastus-/takaisinostomahdollisuus; omaisuudenhoitajan väliintulomahdollisuudet ovat rajoitettuja.

Asiakkaaseen kytkeytyvät riskitekijät

199. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Asiakkaan käyttäytyminen, esimerkiksi:
  - i. sijoituksella ei ole selvää taloudellista tarkoitusta
  - ii. asiakas haluaa ilman selvää perustetta ostaa takaisin tai lunastaa pitkäaikaissijoituksen pian alkuperäisen sijoituksen jälkeen tai ennen osingonmaksupäivää, etenkin jos tämä johtaa taloudelliseen menetykseen tai suurten välityspalkkioiden maksamiseen

- iii. asiakas pyytää toistuvasti osakkeiden ostoa ja myyntiä lyhyen ajan sisällä ilman selvää strategiaa tai taloudellista perustetta
  - iv. haluttomuus toimittaa tuntemistietoja asiakkaasta ja tosiasiallisesta omistajasta ja edunsaajasta
  - v. toistuvat muutokset asiakkaan tuntemistietoihin tai maksutietoihin
  - vi. asiakas siirtää enemmän varoja kuin mitä sijoitukseen tarvitaan ja pyytää ylimenevän summan takaisinmaksua
  - vii. olosuhteet, joissa asiakas käyttää harkinta-/peruutusaikaa hyväkseen, antaa aihetta epäilyksille
  - viii. useiden tilien käyttö ilman ennakkoilmoitusta etenkin, jos tilejä on useiden tai suuririskisten lainkäyttöalueiden pankeissa
  - ix. asiakas haluaa rakentaa liikesuhteen niin, että eri lainkäyttöalueilla käytetään useita toimijoita, kuten hallintayhtiötä, etenkin, jos lainkäyttöalueisiin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.
- Asiakkaan luonne, esimerkiksi:
    - i. asiakas on yritys tai trusti, joka on sijoittautunut lainkäyttöalueelle, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski (yritysten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota lainkäyttöalueisiin, jotka eivät tehokkaasti noudata kansainvälisiä verotuksen läpinäkyvyyttä koskevia standardeja)
    - ii. asiakas on sijoitusyhtiö, joka soveltaa vain vähän tai ei ollenkaan asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä omiin asiakkaisiinsa
    - iii. asiakas on sääntelemätön kolmannen osapuolen sijoitusyhtiö
    - iv. asiakkaan omistus- ja määräysvaltarakenne on läpinäkymätön
    - v. asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai hänellä on muu merkittävä asema, joka voisi mahdollistaa aseman väärinkäytön yksityiseksi hyödyksi
    - vi. asiakas on sääntelemätön hallintayhtiö, jonka osakkeenomistajat ovat tuntemattomia.
  - Asiakkaan liiketoiminta; esimerkiksi asiakkaan varat ovat peräisin liiketoiminnan harjoittamisesta aloilla, joihin liittyy suuri talousrikosten riski.

200. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Asiakas on institutionaalinen sijoittaja, jonka aseman ETA-alueella sijaitseva valtion virasto on todentanut, esimerkkinä valtionhallinnon hyväksymä eläkejärjestelmä.
- Asiakas on ETA-maassa sijaitseva valtion viranomainen
- Asiakas on ETA-maahan sijoittautunut finanssilaitos.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen kytkeytyvät riskitekijät

201. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Sijoittaja tai sen säilyttäjä sijaitsee lainkäyttöalueella, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.
- Varat ovat peräisin lainkäyttöalueelta, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.

Toimenpiteet

202. Omaisuudenhoitajien on tyypillisesti tunnettava asiakkaansa hyvin voidakseen yksilöidä heille sopivat sijoitussalkut. Kerättävät tiedot ovat vastaavia, kuin mitä yritykset keräävät rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntatarkoituksiin.

203. Yritysten olisi suuririskisissä tilanteissa noudatettava II osastossa esitettyjä tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia ohjeita. Lisäksi, jos liikesuhteeseen liittyvä riski on suuri, yritysten olisi:

- tunnistettava ja tarvittaessa todennettava asiakkaan taustalla olevien sijoittajien henkilöllisyys, jos asiakas on sääntelemätön kolmannen osapuolen sijoitusväline
- ymmärtää todentamattomalle kolmannelle osapuolelle suoritettun maksun tai tilisiirron tai kolmannelta osapuolelta vastaanotettun maksun tai tilisiirron syy.

204. Omaisuudenhoitajat voivat vähäriskisissä tilanteissa soveltaa kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa II osastossa esitettyjä yksinkertaistettua asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia ohjeita.

9 luku: Alakohtaiset ohjeet rahastoyhtiöille

205. Sijoitusrahastojen tarjoamiseen voi osallistua monia toimijoita: rahastonhoitaja, nimitetyt neuvonantajat, säilytysyhteisö ja alisäilyttäjät, rekisterinpitäjät ja joissain tapauksissa päävälittäjät. Myös sijoitusrahastojen jakeluun voi osallistua monia toimijoita, kuten sidonnaisasiamiehiä, konsultoivia ja täyden valtakirjan omaisuudenhoitajia, alustapalveluntarjoajia ja riippumattomia sijoitusneuvoja.

206. Sijoitusrahastojen jakeluprosessiin osallistuvat toimijat ja heidän lukumääränsä riippuu rahaston luonteesta ja nämä voivat vaikuttaa siihen, miten paljon rahasto tietää asiakkaistaan ja sijoittajistaan. Rahasto tai rahastonhoitaja, jos rahasto ei itse ole ilmoitusvelvollinen, on vastuussa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntavelvoitteiden noudattamisesta, vaikka yksi tai useampi muista toimijoista voi tietyn edellytyksin täyttää osan rahaston asiakkaan tuntemista koskevista velvoitteista.

207. Henkilöt tai yhteisöt voivat käyttää sijoitusrahastoja rahanpesu- ja terrorismin rahoittamistarkoituksiin:

- Vähittäisrahastojen jakelu tapahtuu usein ilman henkilökohtaista läsnäoloa; pääsyy rahastoihin on usein helppoa ja ne ovat suhteellisen nopeasti saatavilla, ja rahasto-osuuksia voi siirtää eri osapuolten kesken.
- Vaihtoehtorahastoilla, kuten hedge-, kiinteistö- ja pääomarahastoilla on yleensä pienempi määrä sijoittajia, jotka voivat olla yksityishenkilöitä sekä institutionaalisia sijoittajia (eläkerahastoja, rahastojen rahastoja). Rahastoihin, jotka on suunniteltu rajatulle määrälle varakkaita yksityishenkilöitä tai perheiden tai sukujen omaisuudenhoidosta vastaaville family office -yrityksille, kohdistuu vähittäisrahastoja huomattavasti suurempi riski joutua väärinkäytetyksi rahanpesu- ja terrorismin rahoittamistarkoituksiin kuin vähittäisrahastoihin, koska sijoittajilla on todennäköisemmin määräysvaltaa rahaston varoihin. Jos sijoittajilla on määräysvaltaa varoihin, rahastoja käytetään tällöin henkilökohtaisten varojen hallintaan, mikä mainitaan direktiivin (EU) 2015/849 liitteessä III mahdollisesti suurempaan riskiin viittaavana tekijänä.
- Sijoitukset ovat luonteeltaan usein keskipitkän ajan tai pitkän ajan sijoituksia, mikä voi osaltaan vähentää houkutusta käyttää tuotteita rahanpesutarkoituksiin. Niiden kyky tuottaa kasvua ja tuloa voi kuitenkin olla houkutteleva tekijä rahanpesijöille.

208. Tämä luku on suunnattu:

- a. sijoitusrahastojen hoitajille, jotka harjoittavat direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaista toimintaa
- b. sijoitusrahastoille, jotka pitävät omia osakkeitaan tai osuuksiaan kaupan direktiivin (EU) 2015/849 3 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti.

Rahastojen tarjoamiseen tai jakeluun osallistuvien muiden toimijoiden, kuten välittäjien, on noudatettava omia asiakkaan tuntemista koskevia velvoitteitaan ja tarkasteltava tämän ohjeen asiaankuuluvia lukuja tarpeen mukaan.

209. III osaston lukujen 1, 7 ja 8 alakohtaiset ohjeet voivat myös olla merkityksellisiä rahastoille ja rahastonhoitajille.

Riskitekijät

Tuotteeseen, palveluun tai liiketoimeen kytkeytyvät riskitekijät

210. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä rahastoon liittyvää riskiä:

- Rahasto on suunnattu rajatulle määrälle varakkaita yksityishenkilöitä tai perheiden tai sukujen omaisuudenhoidosta vastaavia family office -yrityksiä, esimerkkinä yksityinen rahasto tai yhden sijoittajan rahasto.
- Rahastoon voi tehdä merkinnän, jonka jälkeen sijoituksen voi nopeasti lunastaa ilman, että sijoittajalle aiheutuu merkittäviä hallinnollisia kustannuksia.
- Rahaston osuuksilla tai osakkeilla voidaan käydä kauppaa ilman, että rahastolle tai rahastonhoitajalle ilmoitetaan kaupasta kaupantekohetkellä, jolloin sijoittajaa koskevat tiedot jaetaan useille tahoille (kuten silloin, kun suljetuilla rahastoilla käydään kauppaa jälkimarkkinoilla).

211. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä merkintään liittyvää riskiä:

- Merkintään liittyy tilejä tai kolmansia osapuolia useilta lainkäyttöalueilta etenkin, jos lainkäyttöalueisiin liittyy ohjeen II osaston kohdissa 22–27 määritelty suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.
- Merkintään liittyy merkitsijöitä tai maksunsaajia, jotka ovat kolmansia osapuolia, etenkin, jos tämä ei ollut odotettavissa.

212. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää rahastoon liittyvää riskiä:

- Kolmannen osapuolen suorittamat maksut eivät ole sallittuja.
- Rahasto on avoin vain piensijoittajille, ja sijoituksilla on katto.

Asiakkaaseen kytkeytyvät riskitekijät

213. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Asiakkaan käyttäytyminen on epätavallista, esimerkiksi:
  - i. Sijoituksella ei ole selvää strategiaa tai taloudellista tarkoitusta tai asiakas tekee sijoituksia, jotka eivät vastaa asiakkaan yleistä taloudellista tilannetta, jos tämä on rahaston tai rahastonhoitajan tiedossa.

- ii. Asiakas haluaa ilman selvää perustetta ostaa takaisin tai lunastaa sijoituksen pian alkuperäisen sijoituksen jälkeen tai ennen osingon maksupäivää etenkin,
- iii. jos seurauksena on taloudellinen menetys tai suurten välityspalkkioiden maksaminen.
- iv. Asiakas pyytää toistuvasti osakkeiden ostoa ja myyntiä lyhyen ajan sisällä ilman selvää strategiaa tai taloudellista perustetta.
- v. Asiakas siirtää enemmän varoja kuin mitä sijoitukseen tarvitaan ja pyytää ylimenevän summan takaisinmaksua.
- vi. Asiakas käyttää useita tilejä ilman etukäteisilmoitusta, etenkin, jos tilejä pidetään useilla lainkäyttöalueilla tai lainkäyttöalueilla, joihin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.
- vii. Asiakas haluaa rakentaa liikesuhteen niin, että eri lainkäyttöalueilla käytetään useita toimijoita, kuten sääntelemättömiä hallintayhtiöitä, etenkin, jos lainkäyttöalueisiin liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.
- viii. Asiakas muuttaa yhtäkkiä suorituspaikkaa ilman perustetta, esimerkiksi muuttamalla asuinmaata.
- ix. Asiakas ja tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja sijaitsevat eri lainkäyttöalueilla, ja vähintään toiseen näistä lainkäyttöalueista liittyy tämän ohjeen yleisessä osassa määriteltä suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.
- x. Tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan varat ovat peräisin lainkäyttöalueelta, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski etenkin, jos lainkäyttöalueella esiintyy paljon rahanpesun ja terrorismin rahoituksen esirikoksia.

214. Seuraavat tekijät voivat osaltaan vähentää riskiä:

- Asiakas on institutionaalinen sijoittaja, jonka aseman ETA-alueella sijaitseva valtion virasto on todentanut, esimerkkinä valtionhallinnon hyväksymä eläkejärjestelmä.
- Asiakas on yritys, joka sijaitsee ETA-maassa tai kolmannessa maassa, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat vaatimukset ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 mukaisia.

Jakelukanavaan kytkeytyvät riskitekijät

215. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Epäselvät tai monimutkaiset jakelukanavat, jotka rajoittavat rahaston mahdollisuutta valvoa liikesuhteitaan sekä kykyä seurata liiketoimia; rahasto käyttää jakeluun esimerkiksi lukuisia alajakelijoita kolmansissa maissa.

- Jakelija sijaitsee lainkäyttöalueella, johon liittyy tämän ohjeen yleisessä osassa määritelty suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski.

216. Seuraavat tekijät voivat viitata vähäisempään riskiin:

- Rahasto hyväksyy vain tietyntyyppiset matalan riskin sijoittajat, kuten säännellyt yritykset, jotka toimivat pääsijoittajina (esim. henkivakuutusyhtiöt), tai yritysten eläkejärjestelmät.
- Rahasto-osuuden voi ostaa ja lunastaa vain yrityksen, esim. välittäjän kautta, joka sijaitsee ETA-maassa tai kolmannessa maassa, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat vaatimukset ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 mukaisia.

Maahan tai maantieteelliseen alueeseen kytkeytyvät riskitekijät

217. Seuraavat tekijät voivat osaltaan lisätä riskiä:

- Sijoittajan rahat ovat peräisin lainkäyttöalueelta, johon liittyy suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski etenkin, jos lainkäyttöalueella esiintyy paljon rahanpesun ja terrorismin rahoituksen esirikoksia.
- Rahasto tai rahastonhoitaja sijoittaa aloihin, joihin liittyy suurempi korruption riski (esim. kaivosteollisuus tai asekauppa) ja jotka toimivat lainkäyttöalueilla, joissa on luotettavien lähteiden mukaan huomattavasti korruptiota tai muita rahanpesun ja terrorismin rahoituksen esirikoksia. Riski korostuu etenkin, jos rahasto on yhden sijoittajan rahasto tai sillä on rajattu määrä sijoittajia.

Toimenpiteet

218. Toimenpiteet, joita rahastojen tai rahastonhoitajien olisi toteutettava noudattaakseen asiakkaan tuntemista koskevia velvoitteitaan, riippuvat siitä, miten asiakas tai sijoittaja (jos sijoittaja ei ole asiakas) tulee rahastoon. Rahaston tai rahastonhoitajan olisi sovellettava myös riskiperusteisia toimenpiteitä tunnistaakseen ja todentaakseen mahdolliset luonnolliset henkilöt, jotka omistavat tai käyttävät määräysvaltaa asiakkaassa (tai ne joiden puolesta liiketoimi suoritetaan), esimerkiksi pyytämällä mahdollisia/tulevia? sijoittajia ilmoittamaan, milloin he aikovat liittyä rahastoon, sijoittavatko he omaan lukuunsa vai toimivatko he välittäjänä sijoittaen jonkun toisen puolesta.

219. Asiakas on

- luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka suoraan ostaa rahaston osuuksia tai osakkeita omaan lukuunsa eikä toisten, taustalla olevien sijoittajien lukuun
- yritys, joka osana taloudellista toimintaansa suoraan ostaa osuuksia tai osakkeita omista nimissään ja käyttää määräysvaltaa sijoitukseen yhden tai useamman kolmannen osapuolen hyödyksi, joilla ei ole määräysvaltaa sijoitukseen tai sijoituspäätöksiin

- c. yritys, esimerkiksi välittäjä, joka toimii omissa nimissään ja on osakkeiden tai osuuksien rekisteröity omistaja, mutta joka toimii yhden tai useamman kolmannen osapuolen lukuun ja heidän antamien yksityiskohtaisten ohjeiden mukaan (esim. koska välittäjä on hallintarekisteriin merkitty haltija, arvopaperinvälittäjä, usean asiakkaan asiakasvaratilien/yhteistilien hoitaja tai vastaavien passiivisten järjestelyjen hoitaja)
- d. yrityksen asiakas, esimerkiksi välittäjän asiakas, jos yritys ei ole osakkeiden tai osuuksien rekisteröity omistaja (esim. koska sijoitusrahasto käyttää välittäjää rahaston osakkeiden tai osuuksien jakeluun ja sijoittaja ostaa osuuksia tai osakkeita yrityksen kautta, jolloin yrityksestä ei tule osuuksien tai osakkeiden laillista omistajaa).

Kohdissa 219a ja 219b kuvatuissa tapauksissa toteutettavat yksinkertaistettuja tehostettua asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteet

220. Kohdissa 219a ja 219b kuvatuissa tapauksissa rahaston tai rahastonhoitajan olisi sovellettava esimerkiksi seuraavia tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä riskin ollessa suuri:

- hankittava lisätietoja asiakkaasta, esimerkiksi asiakkaan maineesta tai taustasta ennen liikesuhteen aloittamista
- suoritettava lisätoimia hankittujen asiakirjojen ja tietojen todentamiseksi
- hankittava tietoja asiakkaan ja asiakkaan tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan varojen ja/tai varallisuuden alkuperästä
- edellytettävä, että lunastusmaksu suoritetaan sen tilin kautta, jota käytettiin sijoituksen tekemiseen tai joka on yksin tai jaetusti asiakkaan nimissä
- lisättävä liiketoimien seurannan tiheyttä ja perusteellisuutta
- edellytettävä, että ensimmäinen maksu suoritetaan yksin tai jaetusti asiakkaan nimissä olevalta maksutililtä, joka on ETA-säännellyssä luotto- tai finanssilaitoksessa tai säännellyssä luotto- tai finanssilaitoksessa kolmannessa maassa, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat vaatimukset ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 mukaisia
- hankittava ylemmän johdon hyväksyntä liiketoimen suoritusajankohtana, kun asiakas käyttää tuotetta tai palvelua ensimmäisen kerran
- tehostettava asiakassuhteen ja yksittäisten liiketoimien seuranta.

221. Vähäriskisissä tilanteissa, kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa ja edellyttäen, että varat on todistettavasti siirretty ETA-säännellyssä luotto- tai rahoituslaitoksessa yksin tai jaetusti asiakkaan nimissä olevalle maksutilille tai siltä pois, rahasto tai rahastonhoitaja voi soveltaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista ja esimerkiksi täyttää osan asiakkaan tuntemista koskevista vaatimuksista varojen alkuperän avulla.

Kohdassa 219c kuvatuissa tapauksissa toteutettavat yksinkertaistettua ja tehostettua asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteet

222. Kohdassa 219c kuvatuissa tapauksissa, jos välittäjä on rahaston tai rahastonhoitajan asiakas, rahaston tai rahastonhoitajan olisi sovellettava välittäjään riskiperusteisia asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä. Rahaston tai rahastonhoitajan olisi toteutettava myös riskiperusteisia toimenpiteitä tunnistaakseen ja todentaakseen välittäjän taustalla olevien sijoittajien henkilöllisyyden, koska sijoittajat ovat välittäjän kautta sijoitettujen varojen tosiasiallisia omistajia. Rahastot tai rahastonhoitajat voivat vähäriskisissä tilanteissa soveltaa kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa tämän ohjeen kohdassa 112 kuvatun kaltaisia yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä seuraavin edellytyksin:

- Välittäjä sijaitsee ETA-maassa ja sitä koskevat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntavelvoitteet tai se sijaitsee kolmannessa maassa, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat vaatimukset ovat vähintään direktiivin (EU) 2015/849 mukaisia.
- Välittäjää valvotaan tehokkaasti velvoitteiden noudattamiseen liittyen.
- Rahasto tai rahastonhoitaja on toteuttanut riskiperusteisia toimia vakuuttuakseen siitä, että liikesuhteeseen liittyvä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski on vähäinen muun muassa sen arvion perusteella, jonka rahasto tai rahastonhoitaja on tehnyt välittäjän liiketoiminnasta ja sen palvelemasta asiakaskunnasta sekä niistä lainkäyttöalueista, joille välittäjän liiketoiminta altistuu.
- Rahasto tai rahastonhoitaja on toteuttanut riskiperusteisia toimia vakuuttuakseen siitä, että välittäjä soveltaa omiin asiakkaisiinsa ja asiakkaidensa tosiasiallisiin omistajiin ja edunsaajiin järeitä/vahvoja ja riskiperusteisia asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä. Rahaston tai rahastonhoitajan olisi osana tätä toteutettava riskiperusteisia toimenpiteitä arvioidakseen välittäjän asiakkaan tuntemista koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelyjen riittävyyttä, esimerkiksi tarkastelemalla julkisesti saatavilla olevia välittäjää koskevia asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä tietoja tai olemalla suoraan yhteydessä välittäjään.
- Rahasto tai rahastonhoitaja on toteuttanut riskiperusteisia toimia vakuuttuakseen siitä, että välittäjä toimittaa pyynnöstä välittömästi asiakkaan tuntemista koskevat tiedot ja asiakirjat taustalla olevista sijoittajista. Rahasto tai rahastonhoitaja on esimerkiksi sisällyttänyt asiaankuuluvat ehdot välittäjän kanssa tehtyyn sopimukseen tai pistokokein testannut välittäjän kykyä toimittaa asiakkaan tuntemistietoja pyynnöstä.

223. Jos riski on lisääntynyt ja etenkin, jos rahasto on tarkoitettu vain rajatulle määrälle sijoittajia, rahaston tai rahastonhoitajan on sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä, joihin voi sisältyä kohdassa 220 mainitut toimenpiteet.

Kohdassa 219d kuvatuissa tapauksissa toteutettavat yksinkertaistettua ja tehostettua asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteet

224. Kohdassa 219d kuvatuissa tapauksissa rahaston tai rahastonhoitajan olisi sovellettava lopulliseen sijoittajaan riskiperusteisia asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä. Rahasto tai rahastonhoitaja voi tukeutua välittäjään direktiivin (EU) 2015/849 II luvun 4 jakson edellytysten mukaisesti täyttääkseen asiakkaan tuntemista koskevat velvoitteensa.
225. Rahastot tai rahastonhoitajat voivat vähäriskisissä tilanteissa soveltaa kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä. Edellyttäen, että kohdassa 222 luetellut edellytykset täyttyvät, yksinkertaistettua asiakkaan tuntemista koskeviin toimenpiteisiin voi sisältyä se, että rahasto tai rahastonhoitaja hankkii tunnistetiedot rahaston osuus- tai osakerekisteristä sekä direktiivin (EU) 2015/849 27 artiklan 1 kohdassa määritellyt tiedot välittäjältä kohtuullisessa ajassa. Rahaston tai rahastonhoitajan olisi asetettava aikataulu tietojen hankkimiselle riskiperusteisesti.
226. Jos riski on lisääntynyt ja etenkin, jos rahasto on tarkoitettu vain rajatulle määrälle sijoittajia, rahaston tai rahastonhoitajan on sovellettava tehostettua asiakkaan tuntemista koskevia toimenpiteitä, joihin voi sisältyä kohdassa 220 mainitut toimenpiteet.

IV osasto – Täytäntöönpano

Täytäntöönpano

227. Toimivaltaisten viranomaisten ja yritysten olisi noudatettava näitä ohjeita 26. kesäkuuta 2018 mennessä.